
कविकुलगुरु - कालिदास - संस्कृत - विश्वविद्यालयः

M-2975

शिर्षक	ग्रंथकार	विषय	विस्तार (पुर्ण/ अपूर्ण)	टिकाकार	आकार	पृष्ठे	लिपी	सामग्री	Lines per page	Letters per line	Condition & age (शके/विक्रम सवंत)	Additional Particulars / Remark
भावार्थ रामायण	—	दर्शन	अपूर्ण	-	२/६	९५	संस्कृत	कागद	८			

॥श्रीगणेशाय नमः॥ ॥सर्वशास्त्रविचारज्ञः सदाचारसमागतः॥ तपःस
माधीनिरतो गुरुध्यानेमन्वितः॥१॥ सर्ववेदार्थतत्वज्ञो भानुकोटिसमद्युतिः॥
सर्वागमविवेकज्ञः सर्वमंत्राधिपः शुचिः॥२॥ शंकराचार्यनाम्नाहं रत्नमाला
च वक्ष्यते॥ उमायुक्तो विश्वनाथश्चरणद्वयवंदितः॥३॥ ब्रह्माणं भास्करं
व्यासं श्रीकांतं च जगत्प्रभुं॥ यजुर्वेद महाकल्पतरोरेकशातं व्रतः॥४॥
शाखास्तत्र शिवाकारा प्रथमा काण्वसंज्ञिका॥ पुण्यपवित्रं पुत्तं तु सर्वमं
त्रसमागमं॥५॥ यजुषां चैव सर्वेषां तत् श्रेष्ठं चैव उत्तमं॥ पद्मानां कारिकां चै
व रत्नमालां च संज्ञका॥६॥ वाजसनेयसारवासौ यथोक्तं तु यथाकृतं॥ तथा श्रु

स्यानुसारेण वक्ष्येहं रत्नमालिकां ॥७॥ पदानां चैव वेलानां विसर्गाणां तथैव च ॥ यथा
क्रमस्तुनां तानां वक्ष्येहं गण्यते यथा ॥ ॥ हरिः ॥ ॐ ॥ इषेत्वेति च मंत्रस्य च त्र्योद
श पदानि च ॥ वेष्टनं चैकमेव स्याद्विसर्गाश्च त्रयो भवेत् ॥१॥ आप्यायध्वं चतुर्दशो
द्वौ वेष्ट सप्त विसर्जनाः ॥ ध्रुवा अस्मिन्नेकादशमेकं वेष्ट त्रिविसर्जनाः ॥२॥ दशाष्टौ
रसि वेष्टच्चैकं विसर्गाश्चतुरो भवेत् ॥ पंचदशो द्वे स्वमा वेष्टत्रयं चतुरो विसर्गा ॥
॥३॥ देवस्यो दशा वेष्टद्वौ च त्रिविसर्गाः प्रकीर्तिताः ॥ त्रयोदशाश्च सावित्र्या वेष्टे
तस्यो विसर्गद्वयं ॥४॥ पंचदशाग्ने व्रतपते वेष्टनं चैकमेव च ॥ कस्त्वा युनक्ति द
शामी विसर्गौ द्वौ प्रकीर्तितौ ॥५॥ ब्रह्म रक्षो द्वादशयां वेष्टच्चैतस्त्रोष्ट विः स्तताः ॥
धूरसीति चतुर्दशा विसर्गास्त्रय एव च ॥ सप्तदशास्तु देवानां सप्त वेष्टत्रिविस

२

र्जनाः॥ सप्तदश्यां च विष्कुम्भे त्रयो वृक्षं च विः सृजनाः॥७॥ अमावास्ये शुक्लद्वादश्यां वृदे
कं चैव विसृजेत्॥ दर्शहतां दुर्याः पौर्णम्यां चैकं वृक्षत्रि विसर्जनाः॥८॥ पवित्रे स्वे द्वा
द्वादशा च वृक्षत्रयं चतुरो विसृजेत्॥ देवीरापो द्वादशीस्यां सं च वृक्षं चतुरो विसृ
जेत्॥९॥ युग्मादि द्वाविंशतिस्तु त्रयो वृक्ष त्रि विसर्जनाः॥ देव्याय कर्मण द्वाद
शां वृक्ष द्वयोश्च त्रयस्तथा॥१०॥ शमीसीति त्रयोदश्यां द्वाभ्यां पंच विसृजे
तः॥ एकादश्यां मदिर सि वृक्षैकं चतुरस्तथा॥११॥ अभ्रेस्तनुरस्य द्वौ स्याद्दृष्ट
नौ द्वौ त्रयो विसृजेत्॥ चतुर्दशीं ब्रह्म ग्रावा च तत्स्वश्चतुरेकं नान्य॥१२॥ कुष्मांडा
सि दशाश्चैव वृक्षद्वौ द्वौ च विसर्जने॥ वर्ष वृद्धं दशाश्चैव वृक्ष श्वत स्वस्त्रयो विसृ
जेत्॥१३॥ अपहतं चतुर्दश्यां वृक्षद्वयं षड्विसर्जनाः॥ छेदिस्त्रयोदशी चैव त्र

योऽर्द्धो विसर्जनौ ॥१४॥ धुवमसीति द्वादश्यां त्रिभिश्चैको विसर्जनः ॥ अग्ने
व्रतपते न्नव पदे सर्वितत्र [illegible] मुद्राहृतं ॥१५॥ विश्वाभ्यस्त्वा चतुर्दशीं व्द देकं च पंचवि
सृताः ॥ धिषणा द्वादश्या पदे विसर्गौ द्वौ प्रकीर्तितौ ॥१६॥ धान्यमेकादशी
द्वौ व्यन्तमेकं यथोदितं ॥ प्राणाय त्वा चतुर्दश्यां व्य त्र्य यश्चैकमेव च ॥१७॥
वेद्दोऽसीति चतुर्दश्यां विसर्गाः पंच ईरिताः ॥ संवपामि नवदश्यां द्वौ व्यंचैस
म विसृताः ॥१८॥ चोऽइदमग्नेश्चैको कस्यां व्यद्वयः षड्विसर्जनाः ॥ को कत्वाग्नि
ष्टत्वं चतुर्व्यद्वयं समो भवेत् ॥ माभेः पंचदशैकं वै द्विसर्गाः पंचमस्तथा ॥
पंचदशाद्देध्वरश्चतुर्वृन्नवविःसृताः ॥२०॥ पृथिव्येव मेदशास्तु एकं व्यद्वैकमे
व च ॥ चतुर्विंशाब्रजंगच्छ व्यद्वौ षट्चैकनाम्भवेत ॥ अपारुरु चतुर्दश्यां द्वौ व्य

द्वौ विसर्गेक नान्त्र ॥ गायत्र्येणाष्टौ विंशौ वेष्टनौ द्वौ प्रकीर्त्तितौ ॥२२॥ अष्टा
दशापुराक्रूरः पंच पंच यनान्ह्यो यो ॥ अनिसितो सिषोक्कथ्या षड्ढैकं च विसर्जितं ॥२३॥
पंच दृशादित्यैरास्त्राव्ह देक ह्यमुच्यते ॥ अग्नेर्जिका द्वादशी च त्रिव्हष डु विसर्ज
नाः ॥२४॥ एकादृश्यां नुते जो सीस्ये कं व्ह चै कमेव तत ॥ यस्त प्राणो विंशति स्तु
पंच पंच त्रिना भवेत ॥२५॥ इति श्रीशंकराचार्यकृतौ वाजसनेयसंहितायां प
दकारिकारत्नमाला नाम प्रथमोध्यायः ॥छ॥ ॥हरिः ॐ॥ द्वाविंशतिस्त्र
ष्टकौ सिव्ह द्वौ पंच विसर्जनाः ॥ अदित्यैस्युं दैकादश्यां त्रिवेष्ट्ये श्व त्रयस्त यु:॥
धा ॥१॥ भूपतये त्रयो दृश्यां त्रयो ह्यं चेउच्यते ॥ यजमानस्य सप्तदस्य क
व्हःस्युसनविःस्तृताः ॥२॥ वीती होत्रं च नवभिः द्वयो वेष्टनकस्तथा ॥ समि

दसीति द्वादश्यां वृत्रयश्च चतस्त्रकं॥ आकुर्णमृदसेकादश्यां द्वौ वृ चत्वारि एव चा॥ च
ता॥ व्यस्य त्वादशास्तु एकं वृ द्येक मेवतत॥ ६॥ चतुर्दश्यां धृवा अस दन त्रि वृ देकं च
नांतकं॥ पंचदश्यग्ने वाज जिच्चतस्त्रस्त्रि विसर्जनाः॥ ५॥ द्वादश्यास्तु त्र मध्या उर्यत
थैकं चैकतो भवत॥ वसुमतीस सदशा चैकं वृहतं चमस्तथा॥ ६॥ अग्ने वैरे काद
शी च वृ द्वयं च द्वयस्तथा॥ स्विष्टछद्वे वभ्यो दशाभिरेकं वृ त्रि विसर्जनाः॥ ७॥ अत्र
पितरैकादश्या त्रिष्टु वृ च्चैत्रयो विसकं॥ ३ पहूता चैकादश्या मेकं चैकं विस
र्जनं॥ ८॥ एकादश्यो पहूतास्तु वृ देकं चात्रिष्टुक्र मात॥ चतुर्विंशाम यी दंतु ष
ड्डु सप्तैक नानकं॥ ९॥ देवेसवितरे तत्वा द्वादश्यै कं विसर्जनं॥ मनो गायत्री
त्रयोदश्यां षड्डु चत्वारः एव च॥ १०॥ वृहस्पतिः पंचदशी वृ देकं सप्तमस्तथा॥ मि
त्रस्य त्वा चक्षुषा चंसप्तभिश्च पदैः पृथक्॥ ११॥ आदद्दे ग्ने षो कशींतु एकं वृ त्ष द्विस

जैनाः ॥११॥ साहाछतेत्रयोदश्यामेकं व्द्वौ विसर्जनौ ॥१२॥ इं इस्यत्वान वैकं व्द्वौ विसर्गौ
हौनात्तकौ ॥ प्राणापानौ मे विंशतिर्विसर्गद्वयमेकनानु ॥१३॥ ए बाते त्र ग्रे समित्त
याबोको त्रोकं व्दुच्यते ॥ सप्तदशैतत्ते देव व्देकं द्वौ विसर्जनौ ॥१४॥ मनो ज्योति
र्विंशतिश्च चत्वारि च विसर्जनाः ॥ त्र ग्नीषोमा ष्ट विंशत्या बत्त खो व्द गे कनानु ॥
॥१५॥ वसुभ्य स्त्वा एकादशांह्वयो व्द्वे त्रिषु विसृषु ॥ व्यंतु वयः सप्तदशी ष डूं सर्ज वि
नीयकैः ॥१६॥ द्वा द्वादशीं च षुष्पा त्र सि व्द चैतस्य षकत्रंतु ॥ तंतएतषाकरामेक
तिस्त्रो विसर्जनाः ॥१७॥ सहस्त्र वभा गा ष्ट विंशा ष ड्रतश्चा ष्ट मे कनानु ॥ त्र
पाद्या ग्रेद ध्यायो पंच व्द्वेतु रो विसृ कु ॥१८॥ पंच दशा ग्ने संवेरो त्रयश्चै ये
क विः स्तताः ॥ उ व्द षो पंच विंशास्तु ष ड्रुद शा च एकनानु ॥१९॥ चतुर्दसी न्दे
वागातुमेक व्द च्चेतु रो विसृ कु ॥ नवदशास्तु संबर्हि त्रिव्द सप्त विसर्जकाः ॥२०॥

कल्वाविमुंचैकदशांत्रिभिर्विसृष्टंभिरेवच॥ वेषास्युपवेषाद्वादशांद्वैविसृष्टकं
चत्वारि चैकनान्॥२३॥ द्वादशी स्वद्धोःकर्मिण्याचैतुरोष्ट त्रिभिर्द्वियोः॥ सं
वर्चसानवदशौद्वावेष्यो चतुरो विसृष्टकं॥२४॥ तथात्र यज्ञरोचते पंच दशौक
वेष्टने॥ द्विविविक्षुर्नवदशौद्विव्लिषद्वैकनान्नवेत॥२५॥ असमास्त्राच्चैनव
भिस्तथाद्वौष्टद्वयौ विसृष्टकं॥ स्वयंभूश्चैतुर्दशस्या ष्टत्रयश्चषड्वविसृष्टाः॥
॥२६॥ द्वादशाग्ने ग्रहपते पंचष्टत्रिविसर्जकाः॥ अश्वस्फूरिणः षोडशींतुचै
ष्ट त्रिसर्गएव च॥२७॥ उरूविष्णोचतुर्दश्यां चतस्त्रचैक विसृष्टकाः॥ ततोसि
पंचदशस्यांतुष्टद्वैकं द्वौत्रिनोत्तकं॥२८॥ चतुर्विंशतिरिद्वंमेकमिद्वयोस्त्रिभि
र्विसृष्टकं॥ दशाग्रयेक व्यवाहं चत्वारि तिसृभिस्तथा॥२९॥ यरूपा ससद्
श्यातिस्त्रषद्वतथावकं॥ त्रयोविंशतिनमोबोविसर्गकाद्दशैकनान्॥३०॥ उद्दायु

॥८॥

पादशान्तौ व्देकौ विसर्ग एकनान्न॥ दशचाध्यत्तपित्तयो व्देकं चद्वयो विसृष्टू॥
॥२९॥ कुर्जं वहं ति ह्लादश्यामेकं व्द त्रिभिरेकनान्न॥ छ॥ ॥ छ॥ छ॥ ॥ छ॥
इति श्रीशंकराचार्यकृतौ वाजसनेयसंहितायां पदकारिकारत्नमालानाम द्वि
तीयोध्यायः॥ छ॥ ॥२॥ ॥ ॥हरिः ॐ म॥ ॥समिधाग्निं द्वौ कं च व्दे
कं च विसर्गनान्न॥ सुसमिद्धा शौ चिषे पदाः सप्त द्वंद्व व्दद्वयोः॥ १॥ ॥तं त्वा स
मिद्भिर्नव भिर्व्दे दे कं द्वयमतस्तु॥ उप त्वाग्नेह विर्दशा चैकं विव्द त्रि विसृष्टु॥
॥२॥ भूर्भुवस्वः सप्त दशा पंच व्द लक्षं तु विसृष्टताः॥ आयं गौ द्वादशा द्वौ व्द द्वौ त्र्यो
यैकं च नांतकं॥ ३॥ अ दशाभिरत्तश्चु रति द्वयो र्द्वयमतस्तु॥ त्रिं शद्धामेका दशय द्वे
कं तु द्वयोः पुनः॥ ४॥ चतुर्दशाग्निर्ज्योतिषं पंच व्द लक्षं द्वमेव च॥ सूर्यो ज्योतिश्चतुर्दश्यां

॥८॥

पंचदस्यद्रुमुच्यते ॥५॥ सन्त्रूहैवेनदन्तासुतिस्यश्चत्वारएवच ॥ तथादन्तासन्त्रहैवत्रि
ष्यतिस्योयूथोदितं ॥६॥ इहपुल्लिंसस्तदन्त्यां वृद्धयेद्वयविसर्गः ॥ अनन्मित्वंमेअघ
रात्रयोदन्तौकविसर्ता ॥७॥ इंदुः पश्चात्सस्तदन्तौविसर्गाः पंचचैकनान् ॥ दन्ता
भिः समिदस्येतित्रयाणां वृत्तमेकके ॥८॥ उपप्रयंतोनवभिर्द्वयोर्वृत्तश्चश्चैककं ॥
त्रग्निर्मूर्धानवभिश्चचतुर्भिश्चविसर्जनैः ॥९॥ उभावांसस्तदन्त्यांलुहयोर्द्व
श्चैकविसर्ग ॥ प्रयंतेयोनिःषोडन्त्यांविसर्गाःषड्रेकनान् ॥१०॥ सस्तदन्त्या
मयुमिरूचचारिरश्चसस [illegible] भिः ॥ अस्यप्रत्नांचदन्त्वाभिरेकवद्वौवि
सर्जनौ ॥११॥ तन्नपाग्नेसादन्त्वाभिस्त्रिवृत्तस्तविसर्गकाः ॥ षोडन्त्यायग्नेयन्मे
तन्वाश्चैकंत्रिभिरेवच ॥१२॥ वयस्यतोवेयश्चाहौत्रिभिः पंचविसर्गस्तथा ॥

चित्रावसोस्त्रयोदश्यामेकं व्यंश्चैकविसर्गाः॥१३॥ आसं प्रियेण नवदशाश्चैकस
प्तमो भवेत॥ नवदशो ज्यैष्ठोर्जं व्यंश्चैकं सप्तस्वथैकनानू॥१४॥ इहैवस्ते पं
चदशी द्वयोर्व्यंश्चैकमन्यथा॥ उपत्याग्रे चैकदश्यां द्वयोर्व्यंत्रिसप्तस्वथैव ना
नू॥१५॥ राजंतमध्वराणां च तथा शेच पञ्चदशता॥ सनः पितेव दशाभिर्द्वाभ्यं
चत्वारि विसृताः॥१६॥ अग्ने त्वं नः सप्तदश्यां द्वाभ्यां चाव्यंभिर्व्यंत्रं तु॥ तेह्या
शा चिः सप्तदशीं त्रयः षट् च विसृताः॥१७॥ इळ एह्येकादशीं तु तथैकं चैव
विसर्गः॥ सोमानं स्वरणं व्यस्त्रयश्चैव विसर्जनाः॥१८॥ योरेवान्य
श्चैकादश्यां चत्वारि सप्ता एकनान्॥१९॥ एकादश्या मानवांसः षड्भिस्तु विस
र्जनः॥२०॥ महि त्रीणां च नवभिरेकं व्यंत्रितयं ततः॥ न हि ते षाम मा दुर्यक्षे

वृद्धीरथांतरं ॥२०॥ ते हि पुत्रासो दृश्याभिस्त्रयश्चैव विसर्जनाः ॥ कद्रा च नैकोन
विंशाद्वाभ्यां द्वाविकमिष्यते ॥२१॥ तत्से वितुर्दृशैवस्यादेवं वृक्षं च विसृताः ॥ परित्ते
ष्वाद्दृशा त्रिभिः षड्विसर्गा स्तथाएकनानू ॥२२॥ भूर्भुवस्वस्तु दृशाभिः पंचवृष्टयाश्च दृ
श्यते ॥ नयीप्रजांत्रयोदश्यां त्रयोवेष्ठैकनांतकं ॥२३॥ अग्नेसंम्राट् चतुर्दश्यां प
चभिः पंचचैककं ॥ स्वप्न दृशाग्रेग्टहपतेक वृक्षं त्रिभिस्ततः ॥२४॥ कुर्जे विमृद्ध
षोडश्यां चत्वारि षट्सु च द्वयोः ॥ग हनुपद्द दशां सुतु द्वाभ्यां षड्विस्तु चै
ककं ॥२५॥ पंचदशेथो अन्नस्य चतुरं षड्वथैव च ॥ प्रघास्तिनः सप्तभि
स्तु द्वाभ्यां चतुर्भिर्विसृते ॥२६॥ यद्ग्रमे पंचयोदश्यां विसर्गश्चैक उच्यते
द्वाविंशतिस्तु मोषूणा त्रयोवेष्टा वेक उच्यते ॥२७॥ अभ्रान्कर्मत्रयोदश्या
त्रिभिश्चत्वारि चैककं ॥ अवग्रहेथः सप्तदश्यां सप्त दृष्ट षड्विरेव च ॥२८॥ प

र्णादर्विंचतुर्दश्यां तिस्रश्चैकं प्रपद्यते॥ देहि मे नव दशाभिर्द्वयोर्वै पञ्चनयो
स्तथा॥२९॥ बोकरख्याक्षमन्त्रमिमं दशाभ्यां चत्वारि चैककं॥ सुसंदृशं स
मदृशी चत्वारि द्वे द्वयोस्तथा॥३०॥ मनो न्वाहु वानव च पञ्च त्रिकं द्वे च विःस्थ
तो॥ आ न एतु शादशीं तु तथैकं त्रिभिर्विःस्थितौ॥३१॥ दश पुनर्नः पित
रो विसर्गाः षट्तत्राः परं॥ वयं सोम व्रते तव पञ्च त्रिःस्थ विःस्थषु॥३२॥
सप्तदृश्ये षते रुद्र षड्विसर्गः समन्विते॥ मत्तदृश्या वरुद्रं च दशाभ्यां पञ्चायो
च पंचमः॥३३॥ दशाभिर्मे षजमसि वेष्टन श्चैकं तो भवेत॥ त्र्यंबकं य
जा दशा चत्वारि पञ्च चैव त्र वै॥३४॥ दशाभिस्त्र्यंबकं चैव चत्त स्त्राद्वैच
विःस्थतौ॥ एले न रुद्र षो करयां चत्वारि सप्त चैकनान्न॥३५॥ वाजिनो
वानवदशो द्वाभ्यां पंच चैकतः॥ वाज्यहं वाजिनव मिद्वौ वेष्टावेकवि

स्तृतं ॥२५॥ नवसविंशाप्रसूतावेष्टनौ चत्रयस्तत: ॥ कृत्युपस्यस्यैकादश्यां
पंचभि:श्चैकमेवच ॥२७॥ येनध्यातातच योदश्यां विसर्गे चैकमुच्यते ॥ दीर्घा
युत्यायदशाभिस्त्रिभ्यो द्वंद्वयों विसर्जनौ ॥२८॥ इति श्रीशंकराचार्यकृतौ वा
जसनेयसंहितायांपदकारिकारत्नमाला नामतृतीयोध्याय: ॥३॥ छ ॥
॥ श्री ॥ ॥ ॐ नम: ॥ ॥ श्री ॥ सप्तदश्येकमन्त्रेगे चत्वारि षड्विस्तृता: ॥ १ ॥ माश्रा
पैकविंशत्यातिस्रो श्यैचतत्यैकके ॥ १ ॥ विश्वंहीति चतुर्विंशश्चैकं षड्भिस्त
चैककं ॥ महीनांपय:षोडश्यां द्वाभ्यां सप्तच वि:स्तृता: ॥ २ ॥ द्वाविंशति
श्चिलतिमाषड्भि: पंचम्य श्राहरेत ॥ त्रयोदश्यामावोदेवा द्वौ षड्भि: सर्व एव
तु ॥ ३ ॥ नवपद्वास्वाहायज्ञंविसर्गौ द्वौ प्रकीर्तितौ ॥ त्रयोविंशत्यां कूत्यैतु चे
त्वारिंश्चैतस्य कं ॥ ४ ॥ विश्वोदेव त्रयोदश्यां विसर्गाश्चतुरस्तथा ॥ त्रसाम

यौ श्चतुर्दश्यो पंचभ्यो विसृष्टा स्त्रयः॥५॥ शामी सिता मी ष्टदशा श्चैकं ष्टत्रिभ्य
एव च॥ सोमस्य नी विश्चतुर्दश्यां चैकं पंचमी तथा॥६॥ उष्ट्र यश्चैकं दशांत एवं
तिस्रो विसर्जनाः॥७॥ दशभ्यो वृत्तं छणुत पंचभिश्च विसर्गकैः॥८॥ दैवी धि
यं मे कादश्यां च तस्र द्वयाः विःसृगः॥ ये देवास्तत्स्त्र यो दश्यां त्रयो व्यन्नव विसृ
गाः॥९॥ श्वात्राः पीता ष्वा दश श्च द्वयो ष्टं द्वां दश्यां विसृष्कू॥ १ यं ते चैव षोड
श्यां त्रिभ्यः पंचभ्य एव च॥९॥ चतुर्दश्यां श्चैव सुजाता व यश्च त्रिभिरेकः॥
पुनर्मनो नव विंशा पंचभ्यः पंच दश्यां था॥१०॥ त्वमग्ने व्रतेकादश्यां तथैकं
ष्ट त्रिभिः ष्टथकू॥ रास्वेयश्चैत्र यो दश्यां चत्वारि च विसर्जनाः॥११॥ ससत्
दश्ये षाते शुक्र विसर्गा स्त्रिभिरुच्यते॥ तस्यास्ते सत्र यो दश्यां त्रयो ष्टश्चै
द्वयोर्भवेत्॥१२॥ चिन्मनासि त्रयोदश्यां त्रयश्चत्वारि विःसृताः॥ मित्र

स्यापद्य स्यादृशास्त्रिष्टुभश्चत्वारि च तथा ॥३॥ आसादे विवलोकश्यां तथैकद्वयमु
च्यते ॥ वस्वसीति चतुर्दश्यामेकेन च त्रिष्टुभ मात् ॥४॥ द्वादश्यादि दृश्यास्वा
मूर्द्ध दैत्रयं चैकमस्य च ॥ अस्मेरमस्वनवभिश्चत्वारि च त्रयस्तथा ॥५॥
मावयमष्टाविंशास्त्रत्रयः पंचाभ्य एककं ॥ सप्तदृश्ये षते गायत्रः षड्भिर्यथा
मात् ॥ नवास्माको सिशुभश्चयेकं चत्वारि विः स्तगाः ॥ चतुर्विंशात्यभि स्वंतु
षड्भिः षड्भिः च श्च एव च ॥७॥ प्रजाप्य स्वा प्रजा स्वाष्टो पंच मिश्रित यंततः ॥
चेंद्रत्वाचे चतुर्दश्यां एकस्ट्रैकविः स्तुताः ॥८॥ तपस्स्तानूरसिदशा द्वौ स्व
तौ चतुरः क्रमात् ॥ मित्रो नश्चतुर्दश्यामेक चत्वारि चैकनान्य ॥९॥ स्वान
भ्राज पंचदशी त्रयस्त्रिभ्यो द्वयं ततः ॥ परिमाग्रेदुषो कशी त्रयश्चैकं तथैक
नान्य ॥१०॥ व्रति पंथा द्वादशी तुत थैकं द्वितयं भवेत् ॥ चतुर्विंशास्यदृस्या

स्त्वकृत्तत्रैकचतुरस्तथा ॥२१॥ वनेषुव्यंतो ष्टादशो ह्यभ्यां व्यच्छेदद्यंतथा ॥
सूर्यस्यचतुर्दश्यामेकं व्यक्षह्निसर्जनाः ॥२२॥ उस्रा एतं द्वादशीतु चत्वा
र्यैकैकमारभेत् ॥ भद्रोमे सप्तविंशत्यास्त्रिभ्यः सप्तद्वयंतथा ॥२३॥ न
मो मित्रस्य षोडश्यां द्वयोर्ष्टच्छेत्र यंततः ॥ वरुणस्योत्तमनदृशा श्चत्वा
रो एक विःसर्गः ॥२४॥ याते धामानवदृशां चेषे त्वारिचैककं ॥२५॥ ॥
इति श्रीशंकराचार्यकृतौ वाजसनेयसंहितायां पदकारिकारत्न मा
लानाम चतुर्थोध्यायः ॥४॥ ॥ ॥४॥ ॥४॥ ॥४॥ ॥४॥ ॐ म॥
अग्नेस्तनूश्चतुर्दश्यां द्वाभ्यां त्रिभ्यस्तथैवच ॥ अष्टादश्यमग्नेर्जनित्रं एकं चत्वारि विःस
र्गाः ॥१॥ भवतन्नः सप्तदश्यां चत्वारि त्रयमेवच ॥ अष्टादश्यां अग्निश्च चत्वारि

ष्टसप्तविंस्तताः॥२॥आपत्तयेत्वातथा षेत्रिभ्य ष्टचैकनांतकं॥अनाध्यष्टमस्य
षेभ्यत्रिभ्यश्चद्वैग्रगीयते॥३॥एकादश्यां जसासत्यंतिस्रो ष्टत्रयईरिताः॥
यात्त वचतुर्विंशास्रो तिस्रः षष्ठ्रो स्यनंतरं॥४॥अंसुरश्रु ष्टषोकश्यां द्वाभ्यां चै
वतथा त्रयं॥आप्याययात्रयोदश्यामेकष्टनांत योर्द्वयोः॥५॥एकादशेष्ट
रायश्च द्वाभ्यां चैव तु पंचभिः॥याते अग्ने ष्टादशाभिश्चत्वारि पंच भिस्तथा॥द्वा
तस्रायनी द्वादश्यां वै ष्टनो द्वैयथाविधि॥पंच द्वंशाद्विरे र ग्ने द्वाभ्यां वहाद्विस
र्जेनाः॥७॥इंद्रघोषपंचदशींषद्धं चद्दशाभिर्विंस्टकं॥द्वोदशीदमहेत्तसंद्व
योश्चैव चत्तस्त्रकः॥८॥एकादशी ब्रह्मवनि चत्वारि पंच चैकतां॥धुवोसि
पंचदश्याथ द्वयोर्ष्ट श्चैत्रयं विंस्टकं॥९॥युंजत्ते न वदशाभिस्तिस्र भिश्चतथा
दश॥इदं विष्णुर्द्वीदशीतु एकं ष्टदेकमेवच॥१०॥इरावती सप्तदश्या षड्ढ्यो

वत्रयईरिताः॥ द्वेवश्रुतौ चतुर्दश्यां त्रिभ्यो वै दश्यएव च॥१॥ अष्टादशांतु स्वं
गोष्टं चतस्त्रश्चतुरैकता॥ विंशोर्नकं नवदशाभिः पंच पंच मो विसर्ग॥२॥
दृशो वा पंच विंशाख्याद्द्वयोरत्र चतस्त्र कः॥३॥ सप्तदशा प्रतद्विकुस्त्रिभिर्द्वे सं
विः स्मृताः॥३॥ आविशोरसारैकाद्दश्यामेकं द्वचतुरो विसर्ग॥ आद्दे
नारि विंशास्यातिस्त्रश्चत्वारि रेकृता॥४॥ द्दमहंतवलगेणक विंश
श्चतुर्नव॥ स्वराक्ससिनवम्यांतु अष्टौव द्वैक विःस्मृतं॥५॥ रक्षोहणो
दशाष्टौ त्रिभिरत्र द्वयंतः॥ रक्षौहणो द्वादशी तु चत्वारि द्व द्वयो र्वि
सर्ग॥६॥ द्वादये वोस्य कादशी चैव विसर्गा स्त्रयएव च॥ शुंधंतां चत्र
यादश्यां द्वौ द्वे त्रयमेव च॥७॥ त्रयोदशी च्युतानस्थाति स्मृतभि श्च
द्वयं विसर्ग॥ ब्रह्मदंहै कविंशा चत्वारि चतुर्थै कृता॥८॥ परित्वाच

त्रयोदशांत एकं च सप्तविःसृताः ॥१८॥ इद्रस्यस्य ध्रुवकः षड्द्रुतथैवं च यंतततः ॥
॥१९॥ विमूरसिनवं चैव पंच मोऽष्टभ्य एव च ॥ठ शि॥क्ष विरथाष्टभ्यांस द्वि
सर्गाश्चैकनान ॥२०॥ त्रैतधामेति चाष्टौ च चत्वारि द्व चत्र सप्तम ॥ सं
म्राड्ढरानुरष्टस्यश्चतुरो द्वद्रुष द्रुच ॥२१॥ समूद्धोसि चतुर्विंशाच
तस्यौ नवविसृताः ॥ ज्यातिरस्ये क विंशत्यौ पंचभिः सप्तभिः पुनः ॥२२॥
अष्टैनयसप्तदशी द्वयोर्द्वाभ्यां द्वयं तथा ॥ अयन्नोनवदशाभिर्द्वाभ्यां ष
ड्भिः खिभिः पुनः ॥२३॥ देवसविताष्टादशाः पंचविसृत्कु द्वयोश्च नाव ॥
पंचदश्यैदमहं चत्रिभ्यो द्वचतुरैकता ॥२४॥ यातवत्त्वाष्टादशान्वच्या वि
सृताः ॥ अस्य न्यौं अगां नदशी विसर्गास्थिद्विनांतके ॥२५॥ तत्वाजुषा

शा दशास्तु द्वयो र्वृद्धिश्चैव क्रमेवच ॥ पंच दश्योः षधे त्रायत तथैवं क्र वृत्त्रयं तथा ॥ २८ ॥
नवदशाभिरयां हिलाचतेरो वृद्धिपंचमी ॥ ॥ इति श्रीशंकराचार्यकृतौ वा
जसनेयसंहितायां षट्कारिकारत्नमालानाम पंचमोध्यायः ॥ ५ ॥ ५ ॥
॥ ॐ ॥ ॥ अग्रेणी सप्तविंशाश्चाचतस्रो वृत्तथाष्टभिः ॥ याते धामानव
दशो द्वाभ्यां चत्वारि विंशतिः ॥ १ ॥ विष्णोः कर्माणि नवभिर्विसर्गाश्च त्र
यस्तथा ॥ दशात द्विष्णोः परमं द्वौ वृत्त्रिभिर्विसर्जनैः ॥ २ ॥ परिवीर सिद्धा
दशाश्चैकं वृद्धशा विंशतिः ॥ ३ ॥ पावीः सप्तदशाभिर्द्वाभ्यां षड्भिर्द्वे यस्तथा ॥ ४ ॥
रेवतीश्च त्रयोदश योदशाभिरेकं वृत्त्रिरेवच ॥ अग्नीषोमाभ्यां नवभिस्त
थैकं वृद्धयोर्यदि ॥ ५ ॥ अपां पेरुरसिद्दशास्तथैकं वृच्चतस्रकः ॥ संते प्राण

श्चैकादश्यां एकं ष्टच्चत्रयं ततः ॥५॥ च्छतेनास्तौ पश्चुं दशाश्चैकएकविसर्जनाः ॥
६ रो रंतस्त्रयोदश्यामेकं ष्टत्रिविसर्गं भवेत् ॥६॥ वर्षीवर्षे चतुर्दश्यां द्वयोः ष
ड्विसर्जनैः ॥ नमस्तस्त्राता द्वादश्यां विदे कं तु त्रयस्तथा ॥७॥ देवी रापः श्रु
द्वादशास्त्रयो ष्ट षट्कमन्यथा ॥ वाचं ते द्वादश्यां तत्र विसर्गो ह्येकएकनान ॥
॥८॥ नमस्तस्त्राप्या द्वाविंशो द्वयो षड् विसर्ग स्यथा ॥ ॐ षष्ठे त्रायै काद्दश्यां द्वयो
श्चातुर्थमेव च ॥९॥ दशोदमहं रक्षोभिर्विसर्गौ द्वौ प्रकीर्तितौ ॥ च्छतेन घावा षो
डश्यां चत्वारि ष्टत्रयं ततः ॥१०॥ संतेमनः सप्तदशी चत्वारि विसर्गकनान ॥
वातस्य त्वा प्राध्यैनव ष्ट च्चैकं त्रय विसर्गः ॥११॥ च्छतं च्छत पावा दशा द्वयो ष्ट चू
ऋयं ऋमात ॥ छिराः प्रछिराः षोडश्यां नव चैकादशी विकु ॥१२॥ दे वलष्टनेव
दशा चत्वारि त्रित यं विसर्ग कु ॥ समुद्रं गच्छ विंशत्यां ततो द्वाभ्यां द्वितीय कं ॥१३॥

द्विवंते धूमैकादश्यां विसर्गश्च तथा द्वयोः ॥ द्वाविंशा तिर्मापोमो बएकमेका
दशैकनान्द्रा ॥४॥ सुमित्र्य त्रियापंचदश्यां वृद्धमेकनान्द्रा ॥६ द्व मा
पोष्टादशाभ्यः कुर्यात्द्वाभ्यां द्वयाश्च ततः ॥५॥ हविष्मतीश्च द्वादश्यां वि
सर्गः षड्द्वयश्च नान्द्रा ॥ अग्नेर्वो पंत्रयोदश्यं त्रिभ्यो वृक्षखण्डएव च ॥ द्वा
श्रमूर्याउपद्वादश्यां षड्भिर्विसर्गभिरेव च ॥ हृदैम कौनै दश्यां द्वयो रत्र
विसर्गयोः ॥७॥ सोमयाजन्दशाभ्य स्नूचल्यारै चतुरेकभान्द्रा ॥ अणुणोत्वभ्य
कं विंशत्याएक वृक्षसप्तमोपि च ॥८॥ दैवीरापो दशद्वे वृक्षसप्तभ्यां चत
धा द्वयोः ॥ तन्देवेभ्या नवभ्यां च द्वयोश्चैषा रश्मिर्यथा ॥९॥ कार्षिर
सि चतुर्दश्यां एकोवृक्षं मो विसर्गकु ॥ त्रयोदशीयमग्ने वृक्षैकं वृक्षं च

मो विसर्ज्जकः ॥ त्रयो दशी यमग्नेर्दत्वे कं ञ्च पंच सुत्रमानं ॥ २० ॥ श्चाद्दैरा वा
विंशस्या पंच सुद्द य मच्यते ॥ मनो मेघो कशै कं ञ्च त्रिभि विसर्ज्जकू त्रिभिश्च
मानं ॥ २१ ॥ द्दशै द्वा यत्वा वसु मषड्डुञ्च द्दुपराभवेत् ॥ यत्ते सो मस्मत द्दशी
विसर्गास्तु द्द यंततः ॥ २२ ॥ श्वात्रास्थे पंच द्दशै वचत्वारिंशत्यय एव च ॥ माभे
मो सप्त द्दशीं च त्रिभिश्चतुर्थ्य एव च ॥ २३ ॥ त्रागणा नुपं द्दश्यां विसर्गा श्चतु
रो भवेत् ॥ त्व मंगसस द्दश्यां तु एकं चत्वारिंशैक नानं ॥ २४ ॥ ॥ इति श्री
शंकराचार्य विरचिते वाजसनेयसंहितायां पद कारिकारत्नमाला
नाम षष्ठमोध्यायः ॥ ६ ॥ ६ ॥ ॥ ॥ ७ ॥ ॥ शौनकशीवाच स्वत यत्रयो
दश नव विंशः स्ताः ॥ द्वाविंशति र्य त्तैसो मात तै कं पंच मो भवन्त ॥ १ ॥ ॥

॥पंचविंशतिमनस्का पंचमः पंचमक्रमात॥द्वादश्युपयाम गृह्णो द्वाभ्यां चत्वा
रिंश्चैकनान॥२॥अतस्तु द्वादशो यस्तु षड्भ्यः स सैकमुच्यते॥आवायो पंच
विंशत्या षड्भ्यश्चत्वारएव च॥३॥नवदश श्चैन्द्रवायू चत्वारि सप्तमो भवे
त॥अयं वां च त्रयो दश्यामेकावाद्वयमुच्यते॥४॥शायावयैकविंशत्या
तिस्रः षड्भिर्यथाक्रमं॥यावां कशा तु षोकश्या त्रिभिश्च द्वयमश्यचा॥५॥
तं प्रत्नथा नवदशाः सप्त ष्टदेक विःस्तुतः॥एषते चवयच्चिंशादष्टौ त्रयो द्व
शी ह्वनान॥६॥अश्विनू स्यते ष्टादशो द्वाभ्यामष्टसु विःस्तुताः॥स प्रथमो
ष्टादशाभिर्द्वाभ्यां पंचमे एकनान॥७॥अवैयेनो ष्टादशाश्च पंचमेष्टश्च
सप्तभिः॥मनो न सप्तदश्या च द्वाभ्यां षड्भिः प्रकीर्तितः॥८॥एषतेत्र

यस्त्रिंशद्दशपंचदशैकनान ॥ येदेवासोष्टादशाश्चतथैकं त्रयमाविंशीनाः ॥८॥
आग्रयणोसि सप्तभिर्द्वयोर्वै द्वयोर्विसृष्ट ॥ विष्णुस्त्वा च चतुर्दश्यां विसृ
ष्टश्चत्रयो भवेत् ॥१०॥ द्वाविंशत्सप्तमे ब्रह्मणे तिष्ठौष्टभ्यस्तथैवच ॥ विंशे
शायत्वा व्यहद्द्वाभ्यां चत्वार एव च ॥११॥ देवेभ्यस्त्वा ष्टादशौ वा चैपं व्यचैक
विःसृतं ॥ मूर्द्धानं दिवोष्टादशश्चैक व्यत्रयं तकता ॥१२॥ ध्रुवोसि द्वादशौ चैव
त्रयं षट् च तथा विसृष्ट ॥ ध्रुवं ध्रुवं पंचदशी एकं व्यसं च विःसृता ॥१३॥ शायस्ते
इसः पंच विंशा चत्वार्यष्टभिरुच्यते ॥ मधवे माधवो धपी येति चतुर्दश्येव कमेक
कं ॥१४॥ इंद्राग्नी अष्टादशाश्च चतुश्चत्वारिभिर्विसृष्ट ॥ आघाये अग्निन वद
शी चतुर्भिर्विःसृतं क्रमात् ॥१५॥ नवमो मासश्च षणी एकं व्यसं च विःसृताः ॥
विश्वेदेवा आगतत्रयोदशी द्वयो विसृष्ट ॥१६॥ सप्तदश्यें द्रमरुत्वतो द्वा

१२

भ्यांषट्केकृता ॥ हेमेत्वंतच्चेपंदशीश्चतुर्भिश्चैकमिष्यते ॥ ७ ॥ सस्तामो
जसेत्वानुपद्दाश्चैत्रत्रयः स्मृताः ॥ सजोषाश्चनवद्दाचत्वारिषडुयस्त
था ॥ ८ ॥ महाँइंद्रश्चतुर्विंशोनवद्वादशएककं ॥ महीँइंद्रोयोनवैभिर्द्वा
भ्यांचत्वारिचद्वयोः ॥ ९ ॥ छ ॥ इतिश्रीशंकराचार्यविरचितेवाजसनेयसं
हितायांपदकारिकारत्नमालानामसप्तमोध्यायः ॥ ॥ ७ ॥ ॥ छ ॥ ॐ ॥
आदित्येभ्यश्चैकविंशोद्वयोर्द्वेद्वयंततः ॥ यज्ञोदेवाःसप्तविंशास्त्रभ्यो
नवतथाद्वयं ॥ १ ॥ आदस्मैनरोविंशाश्चाद्वाभ्यांपंचैकनांतकं ॥ वाममद्यन
वदशास्त्रिभिः पंचसुविः स्मृताः ॥ २ ॥ सावित्रोसित्रयोदश्यांद्वयंचचतुर
स्तथा ॥ सुशर्मासीतिपंचभ्यस्त्रयोदशद्वयाविस्मृताः ॥ ३ ॥ आबृहस्पतिसु
तनवचत्वारिद्वयमेकृता ॥ अहंपरस्तादिंशातिरेकंवेलेकमुच्यते ॥ ४ ॥

१२

अग्नेर्वाक्पत्निनवभिश्चैकं च द्विस्तु गेकृता ॥४॥ जावतिस्त्रयो दश्यां पंच च त्वन्न
वविः स्तुताः ॥५॥ हरि रसिहारि दशस्त्रिभ्यः पंचभ्य एव चा ॥ यत्तो देवबोक
शीतु सप्त च्वस्त सप्तविः स्तुताः ॥६॥ युक्ष्वाहि केशी द्वाविंशाश्चत्वारि च्चत स्वर्कैः
र्यस्माज्जातो ष्टादश चत्वारि सप्तमो विस्तृकृ ॥८॥ पंचविंशोद्रश्च समाकेकं
चत्वारि विः स्तुताः ॥ अग्न आयुंष्यै कत्रिंशास्त्रिर्विसर्गा त्रिनांतके ॥९॥ अग्न
४व स्वदशातु वलास्ति स्वाद्वयो विस्तृकृ ॥१०॥ गुत्ति ७ न्नवविंशस्यात्र यश्चत स्व
कं ॥१०॥ नवविंशाद्दशमस्य विस्तृकृ षड्भिश्चतुर्भिश्च नान्न ॥ दशो दुस्वं जातवे
दव्यद्यो श्चैकमेव च ॥११॥ चित्रं देवानां ष्टादशात थैकं च्चेष द्वके ॥ विनद
इन्नयो विंशास्त्रिभ्यः सप्तभिरेकृता ॥१२॥ वाचस्पति पंचविंशाष ड्वैलः सप्त

१८

विः सृताः ॥ विश्वकर्मणि सप्तदशी चत्वारि चतुरेकता ॥१३॥ सप्तदशस्यां विश्वकर्मि
द्वाभ्यां पंचैकसुच्यते ॥ अग्नये त्वा द्वादशी तु पंच वट् त्रितयं ततः ॥१४॥ द्वेशीनां
त्वा सप्तदश्यां एकमेकं तथैकनानू ॥ कुकुहं पंच विंशत्यां द्वाभ्यां षण्णां तु विः
सृताः ॥१५॥ द्विरीकृत्वमेकविंशत्यामेकं वन्निसृष्टुत्र क्रमात् ॥१६॥ इति श्री
शंकराचार्यकृतौ पदकारिकारत्नमालानामकं अष्टमोऽध्यायः ॥८॥ छ ॥
॥ॐ॥ प्राणाय मे वर्चोदा इष्टेति स्तोत्रं वट् चैकद्वयोर्विसृष्टकृ ॥ ऋतूदक्षाभ्यां मे स
सद्ध्याभ्यां वद्धौ विसर्जनौ ॥१॥ आत्मा ने मे न वष्यांति स्त्र विसृताः ॥ कौसिक
त पंचदश्यां विसर्गश्च त्रयं ततः ॥२॥ रूपेण वः षोडशीं च द्वाभ्यां पंच विः सृ
ताः ॥ विश्वःपरस्य पंचदश्यां वट् चत्वारि द्वयोर्विसृष्टकृ ॥३॥ चतुर्दश्यं समद्वा

॥१८

ताश्च चत्वारि द्वौ च विंशतौ ॥ आयुर्दाये पंचदशीं द्वयं च पंचमस्तथा ॥४॥
कोशास्य मेषो शीतु रदे कं च तु रो विंशक ॥ समिंद्र णो विंशति:
स्तच तस्य स्त्रय एकता ॥५॥ धाता राति: बोढ शीं चत्वे तस्य: सप्तमथा ॥ सप्तदशा:
सुगा वो वत्र या णां षड् विंशता: ॥६॥ द्वादशास्तु यां ऽ आवहं त्रय: पंचनती यवं
॥ वयां हित्वा विंशति स्तु यो ऽद्वै त्रिभिरत्रते ॥७॥ यज्ञय ज्ञं सप्तदशाश्च तु स्तु च च
तस्य क: ॥ उरं हि राजा द्वा विंशा षड् वष द्वि विंशता: ॥८॥ अग्ने स्नीकं विंश
त्या त्रिभिर्वी यमेकता ॥ नवदश: समुद्रेनु पंच चत्वारि पवचा ॥९॥ द्वी
रावस्त्र यो विंशति स्व: सप्त च विंशता: ॥ एजनुदशमा दशो वे द्वौ द्वै
पंचमो विंशक ॥१०॥ यस्यास्ते पंचदशीं तु विंसर्वी: पंच एव च ॥ पुदस्म:

णो कशीचुसप्तव्रक्षषड्विंशः स्मृताः॥११॥ अरण्यस्तोयस्य दशाभिर्द्वाभ्यां षड्भिः सविंशः स्मृता॥
महीधीरेकादशा अष्टादेवं चतुरोभिः स्मृता॥१२॥ अयोध्यं रातिराजिश्र एवं देद्यं च
मोक्षविस्मृतं॥ हयेध्याम्ये द्वारस्तिविष्टिनौ च ह्योरया॥१३॥ इहरतिर्विंशतिच
ह्रस्वांपंचरद्योस्तुतः॥ अयोदशागन्मज्योतिर्विस्मृतं पंचैकूनान्तं वृं॥१४॥
ध्रुवं तं न च विंशत्स्यामैयः पंचचरकृता॥ परमेष्ठी अयोदश्यां समचत्वारि
ध्विः स्मृतोः॥१५॥ दशार्चैश्चमरेलस्तमे धृं स्थ्येसमभिः॥ विहृतः शिपिखिशो
हुद्दश्यां षड्भिर्ई हशाखिः स्मृता॥१६॥ जग्गीराग्नीध्रेदशा जिस्तिस्वः पंचम
ईरितोः॥ विधुरामीते भ्राहश्यांत्रिभिश्चैभ्राहशो वि स्मृता॥१७॥ ध्रुवः ही
रश्येध्राहश्यां चतुरः समाविः स्मृता॥ स्हो हूयमाथाहशासे प्रहस्य प्रहशो

विस्तक् ॥४॥ द्वयोरोजसा पंचदश्यां षड् च चत्वारि चैवतु ॥ देवानां दिवंशौ विस्त
क् चत्वारि पंचनाम ॥१६॥ इति श्री ॥ पदकारिकारत्नमालानाम नवमाध्या
यः ॥९॥ छ ॥ श्री ॥ ॐ ॥ मा ॥ देवसवितैकविंशात् द्वाभ्यां द्व्यर्द्धविः स्मृताः ॥ ध्रुवस
दंस्वाषाढ्या रश्यां पंच वृद्धतुरस्तथा ॥१॥ नवम्याम सुषद् स्वाततथा षष्ठे विष्टन
क्रमात् ॥ अपारं सं चतुर्दश्यां तिस्र भिश्च त्रयस्तथा ॥२॥ ग्रहा ऊर्जौ द्वयोर्द
श्यां चत्वारि विःस्मृताः ॥ सप्त चैस्व संक्षादश्यां द्वयं द्वयमेव तु ॥३॥ इंद्रस्य
वैन्द्रो ष्टाविंशास्त्रयश्चत्वारि एव च ॥ देवी रापश्चतुर्दश्यां ति स्त्रसप्तैकमेव च ॥
॥४॥ अश्वं तत्र कादृशास्तु त्रयस्तु च त्रि शुक्रमात् ॥ वातो वा वःषोक्शीं तु ए
कं षड्भिर्दृयं ततः ॥५॥ वात रंहा ष्टादशाभिश्च तत्स्वः पंच एव च ॥ जवो यस्तेत्र्यं
त्रयो विंशं चत्वारि षष्ठिसप्तभिस्त्रयः ॥६॥ वाजिनो वाजजितो ष्ट एकं चत्वारि

विःसृताः ॥ देवस्य वयं चतुर्दश्यां ष्टत्रयश्च प्रकीर्त्तिताः ॥७॥ नवष्टहंस्यते वाजि
निंद्रं वाजं नवः पुनः ॥८॥ षवः साषा कर्णीतु ष्टचैकं द्वयमुच्यते ॥९॥ देवस्य व
यं नवभि र्द्वाष्ट त्रय चतुष्टयं ॥ नवभि र्वीनौ जि वाजं विसर्गा विसर्गश्च च
तुर्भवेत् ॥१०॥ एषस्य सप्तदशास्तु चत्वारि च वत स्वकः ॥ उतस्मास्य नवदश
स्त्रिभिश्च सप्तभिस्तथा ॥११॥ शान्नोभवंतु षोडश्यां त्रयषड्ढ्येकमेव चा ॥ त
नोअर्वं सप्तदशाः पंचसप्तच अत्रते ॥१२॥ वाजे वाजे वषोडश्यां चत्वारि न
वभिः पुनः ॥ आमा वाजस्य विंशत्यां पंचष्टच्चतुर्न्द्वयोः ॥१३॥ वाजिनो वा
जनभिरित्सत्र्यः पंचमी विसृष्टकृ ॥ आपतयेहो स्वो श्वादशाषड्विद्वदे
कमिष्यते ॥१४॥ आयुर्मजेन दशभि र्विसर्गाश्च तुरस्तथा ॥ जा पं ये ति
त्रयो दश्यां तिसृभिः षड्नैकैव चा ॥१५॥ अस्मे वो अस्त द्वादश्यां तिसृश्च

वृत्रयस्तथा॥ नमोमात्रे षोडशीं तु चतुर्भिश्च विसर्जनैः॥८॥ सप्तदशो वाजस्येमं प्र
चम्याम्यग्रमोभर्त्ता॥ वाजस्येदं न वदशो हृयो वै त्रिभिरेवकृता॥९॥ द्वा वाजस्य मान्नव द
शा चतुरस्त्वया कृता॥ सप्तदश्य ग्नेअच्छा स्यन्त्रयो विंशमी विसृष्टकृ॥१०॥ सोमं राजानम
वसे एकादश्यां ब्रह्देकर्कं॥ प्रनोयच्छत्वर्यमा चत्रयोदश्यां विसृष्ट ह्वयोः॥११॥ अर्यम
णं बृहस्पतिं चतुर्दश्यैकादशांक्रमात्॥ सरस्वत्यै वाचो करयां हृयं च हृयमेकृता॥१२॥
अग्निरेकाक्षर षड्विंशल्लक्षताष्टभिरेव च॥ षड्विंशात् सूत्रा पंचाक्षचत्वारि हृयमेष्टभिः॥२०॥
मित्रोन वाचतुर्विंशा सप्तचत्वारिंचैककं॥ वसवस्त्रयोदशाक्षपंचचत्वारिंशासदाः॥
॥२॥ वेष्टनादशमश्चैव विसृष्टकृ सप्तत्रयं क्रमात्॥३॥ इति श्री॰ पदरत्नमालाना
मदशमोध्यायः॥५॥७॥ ॥३॥ ॥५॥ ७॥ ॥७॥ श्री ॐ म॥ एषतेति चतुर्विंशा

त्रयोदश्यां सप्तदशाः ॥ येदेवा अष्टादशाः एकादशास्तु पंचदशाः ॥१॥ अग्नेसह स्वष्टादश्यां
त्रयः षट्कैकमिव्यते ॥ रुपांशोरेकविंशास्या एवं ब्रह्मचतस्त्रकः ॥२॥ अपोदेवाश्च
षोडश्यां द्वौ ब्रह्मनवत्रीयकं ब्रह्मकुर्मिः षोडशीं तु त्रयः सप्तसमाहिताः ॥३॥ अर्थ्यें
तास्व चतुर्विंशो नवाष्टादशा विः स्मृताः ॥ संमधुमन्ती च षोडश्यां द्वाभ्यां ब्रह्मचै
कपंचभिः ॥४॥ सविता स्यात्र दशाश्च त्रिभ्यः सप्तभ्य एव च ॥ इमं देवा तु षो
डश्यं द्वौ विसर्गौ ततः परं ॥५॥ एष वः कुरुक्षादश्यां विसमाः सप्तमो भवे
त ॥ सोमस्य त्रिविषि दशाभि र्विसृगे कं तु अत्रवै ॥६॥ इन्द्रायाशाय षोडश्यां त्रि
भिर्बसंच विःस्मृताः ॥ सधमादः प[illegible]च दशी चत्वारि दशाभिस्ततः ॥७॥ क्षत्रस्या
षोडश्यां तत्रैकं ब्रह्मद्वयं ततः ॥ रुजा हुबादशा त्रदं एकं ब्रह्मद्वि सृगे कं ॥८॥ आवि

र्यो ष्टादशश्चैकानवस्तथा नव॥ अवेष्टा द्वंद्वशो ह्यस्यां त्रयोदशं च विः स्तुताः॥९॥
दक्षिणामा चतुर्दश्यां द्वितीयं चतुरस्तथा॥ चतुर्दश्याः प्रतीचीमावृच्चैकं चतुरो वि
स्तु॥१०॥ उदीचीं च चतुर्दश्यामेकं वृत्रितयं ततः॥ सप्तदशोर्ध्वामारोह पंचमीं
चतुरस्तथा॥११॥ सोमस्य त्रिवृयो दश्यामेकतु पंचमो भवन्॥ हिरण्यरूपौ त्र
यो विंशद्वै वृक्षद्वं विः स्तुता॥१२॥ सोमस्यद्वाविंशतिश्च द्वयोर्हीवेकमेव च॥
त्रपर्वते त्रयोविंशत्रयः स त्रैकमेव च॥१३॥ प्रजापते नविंशासाद्वय मत्र पंचे
भिः॥ रुद्र यत्तेक विपरं द्वादश्यामेकं वेष्टनं॥१४॥ इंद्रस्य वज्रैक विंशं त्रिभिः पंच
भिरेव च॥ मातरं द्रपंच विंशाद्वयोश्चैकं द्वितीयकं॥१५॥ सप्तदशा ग्रैयग[illegible]कैलद्वै
द्वयं च ततः परं॥ हंसः शुचिर ष्टादशो द्वादशः सप्तविः स्तुताः॥१६॥ चतुर्विंशति

यद्दसित्रयश्चत्वारिंशद्वचः॥ स्योनासि च चतुर्द्दश्यां द्वाभ्यां चैवैकमेव च॥१७॥
निषसाद धृतव्रतेत्यृचा तिसृभिस्त्रिभ्यश्च वेदसे॥ अभिभूरसि द्वादश्यामेकं त्रिंशच्चै
कमाहरन्॥१८॥ सविता सि नवभ्यां चेति स्त्रः सप्तभिः स्मृताः॥ प्रियं वकुरेति
नवभिस्तिस्रश्चैव त्रयस्तथा॥१९॥ अग्निः पृथुर्न वदशाश्चत्वारिद्वारसोभ
वत्॥ दशासवित्राव्र सविद्वाभ्यां पृष्ठ यमत्रतु॥२०॥ बृहस्पतिना ब्रह्मणा पं
चदशापद्यभवन्॥ अभिभ्यां पंचदशभिस्तथा त्रिवृच्चूपंचमी॥२१॥ कुविद्
गत्रयो विंशाः सप्त पृष्ठच्चतुरो विसृक्॥ युवं सुरामं द्वादश्यां त्रिवृदेकं च विंशति॥२२॥
पुत्रमिव सप्तदश्यां द्वाभ्यां पंचैकमाहरन्॥ इति श्री०॥ रत्नमालानामैकादशोध्यायः
॥११॥छ॥छ॥छ॥ ॐ नमः॥ त्रयोदशीं तु युंजानश्चैकं पृष्ठ मत्रतु॥ युक्तेन मनसाष्टौ
च एकं पृच्चैद्वितीयकं॥१॥ युक्ताय इति चतुर्द्दश्यां चतुर्विंशद्दिनांतकं॥ युजे वां नव

दशाभिर्द्वाब्दश्चैषडब्दमेवच॥२॥ यस्यप्रश्नयानवदश स्त्रिभ्यश्चैषडब्दमरिस्यपि॥ देवसप्तवि
तविंशतिस्त्रिभिरेवाब्दमिर्यथा॥३॥ इमन्नश्चैकविंशत्यासप्तभिस्त्रिभिरेवतु॥ आदरे
गांपंचदशींद्वयोर्वाब्दश्चैकमिष्यते॥७॥ अग्निरसिचतुर्दश्यामेकेंदनेकविः स्यतं॥ हस्त
श्राधायषोडश्यांत्रिभिरस्तुत्रिभिःपुनः॥८॥ प्रतूर्त्तमष्टादशाभिर्द्वाभ्यांद्वितीयमेककं॥
पुंजाथांरासभंनवद्वोष्टदकेंचनांतकं॥९॥ यौमेयोमेतवस्सप्ततिस्याब्दश्चद्वयोस्त
तः॥ प्रतूर्वन्नेहिविंशत्याषड्ब्दतुर्भिस्त्रयः क्रमात्॥७॥ पृथिव्यास्सचस्पर्शदशाश्चैकं
वुतिसप्यिस्तथा॥ अन्वग्निरष्टादशानांत्रयश्चत्रिषुचैककं॥८॥ आग्नेयवात्रयोदश्यां
द्वयोःकुर्याद्वितीयकं॥ आक्रम्यपंचदश्यांचतथैकंत्रयमेवतु॥१०॥ सौम्येस्तत्पष्ठंपंचदशीं
द्वाभ्यांचतुर्भिरेवच॥ उत्काममहषोडश्यांचत्वारिपंचपंचकंनान्॥११॥ उदक्रमीनवद
शाषड्भिर्व्यस्पंचमागमन॥ आत्वाजिघर्मिषोडश्यांमेकंवेलंतथैवच॥१२॥ उदक्रमीनवद

राषष्ठिर्वित्संचमागमन्॥ आवाजिघार्मिषोकस्यां मेकं वेलं तथैव च॥२१॥ आविश्वतः पं
चदशीं त्रिभिः पंचभिरिष्यपि॥ परिवाजपतिर्न वश्चैव वेलन्ती कं॥२२॥ परिव्याग्ने
पुरश्वयं द्वादश्यां त्रिषु वेष्टकन्॥ त्वमग्ने पुत्रयो दश्यां चयः ससच विस्तृताः॥२३॥ द्वावि
शाष्टधिष्याः सदन्वत्वारि च चतस्रभिः॥ अपांष्टं सप्तदशीं स्टे विकृपश्चैकनां तं
कं॥२४॥ पंचदशाशार्मंच स्व श्चत्वारो ह्वयमाहरेत्॥ संवसाथामेकविंशस्त्रिभिः पं
चचतुच्यते॥२५॥ दशात्वामग्ने पुष्करा विसर्गाश्च त्रयोमवेत्॥ तमुत्वा दध्यङ्ङ् दश
भिस्त्रिभिश्च त्रयुच्यते॥२६॥ तमुत्वा पाथ्यो दश स्तु चत्वार्यैकं तु चैकं॥ सीदहो
तेनवदशाश्चत्वारि च त्रिषु द्वयोः॥२७॥ निहोतान्वत्रयो दश्यां षड्भ मध्येत तथैककं॥
संसीदस्व चतुर्दश्यां द्वयोश्चैकं तथैककं॥२८॥ अपो देवीस्त्रयोदश्यां चत्वारि षड्भि
राददन्॥ संते वायुरष्टादशाश्चैकोव्ट त्रिभिरुच्यते॥२९॥ सुजातस्त्व चतुर्दश्यां

चक्रा रित्रितयं ततः ॥१९॥ इति षुः सप्त दशाश्च तु भिश्च त्रयो भवत् ॥२०॥ तुर्ध्वं तु षुणः षोड
श्यां चतुरः षड्डूमेव च ॥ मजातो गनव दशोद्वयो दशाभिरेकं ॥२१॥ स्थिरो भव त्र
यो दश्यां त्रयः सप्तभिरेकनान् ॥ चतुर्दश्यां शिः दो भवद्वयोः पंचसु चैकनान् ॥२२॥
प्रैतु वाजि चतुर्दश्यां द्वौ विसर्गौ तथैकनान् ॥ नवदशो व्हषाग्निं तु विसर्गैकं तु चैकनान् ॥
॥२३॥ ओषधयो नवदशाश्च तस्वः सप्तभिर्द्वयोः ॥ त्रयोदश्यो षधयस्त त्रयः षड्कं तु
चोदिते ॥२४॥ विपाजसा च षोडश्यां त्रिभिश्च सप्तभिस्तथा ॥२५॥ आपो हि ष्ठे का
दश्यां तु स्पंचमः पुनः ॥२५॥ दशायो वः शिवतम ततो द्वयं च सप्तसु ॥ तस्मा अरमे
कादश्यां विसर्गश्च त्रयो भवेत् ॥२६॥ मित्रं संस्ट चतुर्दश्यां व्हच तत्र विस्ट.
र्गद्वयोः ॥ चतुर्दश्यो रुद्रः संस्ट ज्येकं स्पंच सु क्रमात् ॥२७॥ संस्टं वसुद्वादश्यां
द्वयं चैव त्रिभि स्तू वै ॥ द्वादश्री च सिनी वा ॥ ली त्रिभिरत्रैक मुच्यते ॥२८॥ उरस्वांह

णो पंच दशी द्वयं चैवैकमिष्यते ॥ सप्त चत्वारिंशान्मखस्यासंचवद्धदशैकनानं ॥ २९ ॥
छंद्वायसात्र योदश्यामेकं द्वाभ्यां तु एकं नानं ॥ बसव स्यात्र योविंशो द्वयो रत्राद्वभिः
पुनः ॥ ३० ॥ अदितिछ्वा तु न व भिर्द्वाभ्यां मेव पुनर्द्वयोः ॥ देशानां त्वानवदशास्ति स्त्रभिर्न
वभिः पुनः ॥ मित्रस्य चर्षणी सप्तद्वयं तिस्त्रभिरेव च ॥ देवस्त्वा सविषी वश्यां त्रिभिः
षड्भिः यथाक्रमं ॥ ३२ ॥ उष्णा मर हतीद्वाविंशाव्द देकं च प्रकीर्त्तितं ॥ आकूतिसप्त
दश्यां च षड्भिर्द्वैवस्त्रे कीर्त्तितौ ॥ ३३ ॥ मारुभित्या चतुर्दश्यां च तस्य श्च विसर्जना ॥
द्वंहस्य दीवीविंशात्या विस्तगेकं ल चेकनानं ॥ ३४ ॥ दुम्नैः सर्पि रष्टौ च द्वाभ्यामष्ट
भ्य एव च ॥ परस्या अधि द्वादश्यां चैकं द्वौ व्द द्वयं भवेत् ॥ ३५ ॥ द्वादश्यां स्य परम
स्याः तिस्त्रभिः षड्भिरेव च ॥ यद मेकानि कानि च सप्तदशा पदो स्मृताः ॥ ३६ ॥ यद
स्मा पचतुर्दश्यां द्वयं व्दश्चैकमिष्यते ॥ अहरहः सप्तदशाश्च त्वारिंषत्तथा विस्तरं ॥

॥२७॥ नाभ्याष्टधिपंच दशी चत्तस्त्रस्तु द्वयं ततः॥ याः सेनाः सप्त दश्यां द्वयो सप्त सप्तम्य एककं॥
॥२८॥ दंष्ट्राभ्यां मल्लिंह्वा दश्यो तिस्रभि र्दृ चपंचकं॥ यजनेषु त्रयोदश्यामेकं पंचभिरक्त
नान्॥२९॥ योऽत्र सप्तम्यं सप्तदशीत थैकं चं पंचैककं॥ संशितं मत्र योदश्यों चत्वारि द्वयमा
नुयात्॥३०॥ उदेषां पंचदश्यां तु द्वयमेकं तथैककं॥ अन्नपते तु षोडश्यां पंचभिः पंच
मो विसृज्ज्॥३१॥ पुनस्त्वादित्या विंशत्यां द्वयो न्नैव भिस्तथा॥ इति श्री॰ पदकारिका
रत्नमालानाम द्वादशोध्यायः॥१२॥ ॥श्री॥ ॐ नमः॥ ॥ दशा नो रुक्मा ष्टादश त्रिभिरे
का दशास्तथा॥ नक्तोषासा षोडशीं तु षड्भिः पंचममेव तु॥१॥ विश्वारूपाणि विंशत्या
त्रयश्चारिविः स्मृताः॥ सुपर्णोसीति दशाभिस्त्रय स्त्रिंश्य स्तु चैककं नान्॥२॥ स्तोमश्चा
स्माचतुर्दश्यां द्वाभ्यां चत्वारि विः स्मृताः॥ सुपर्णोति षड्विंशा दष्टौ व्रन्नव चैककं ता॥३॥
स्वर्त्रं दद भिर्विंशत्या चत्वारि सप्तभि र्द्वयोः॥ चतुर्दश्यग्ने भ्यावर्तिन ह्यौष्टे कंचनां

तकं ॥४॥ द्वाविंशास्यमेत्रेगिरस्ततौ द्वौ वृत्च सप्तभिः ॥ पुनरूर्जो द्वादशीं च विसर्गः पंच
एव तु ॥५॥ सहस्रख्या दशाभ्य स्तुतत्रैकं विसर्गे कृते ॥ सप्तदशात्वाहा षंतु एकवृंसद्
मच्चतु ॥६॥ उद्धृत्त माष्टादशाभिर्द्वाभ्यामेकं च मुच्यते ॥ अग्मे वृहन्नवदशो द्वौ वृत्स सद्
योस्ततः ॥७॥ सिद्धत्वमेकविंशास्यात्ततो द्वौ पंच चैव कृता ॥ अंतरग्रेचतुर्दश्यामेकं पंच तत्थै
कृता ॥८॥ शिवो भूत्वा सप्तदश्यामेकं द्वियथाक्रमे ॥ द्विवस्परि सप्तदश्यां चत्वारि
षड्विस्ततु ॥९॥ विभ्रात एकविंशस्यांति स्रुवैकं च युज्यते ॥ अष्टादशाः समुद्धृत्वा पंच पंच
द यंतेतः ॥१०॥ श्रीणामुदा सेप्तदश्यां चतस्रस्तुतथाष्टमी ॥ विश्वस्यकेत्व ष्टादशोद्दयो
श्चतुर्भिरेकृता ॥११॥ उशिक्पावको ष्टादशश्चैवं वृसं च चैव कृता ॥ यस्ते अग्ने घनवदशश्च
त्वारिस्तुतथा द्वयो ॥१२॥ आतं मजशौ द्वाभ्यां त्रिभ्यः पराभवत्ताफ्याम ग्रेयता ष्टादश
श्चैकं चतुर्भिरेकृता ॥१३॥ अस्तान्यग्निः पंचदशी सप्तभ्यः षड्ब्य एवं च ॥ उउत्वा पंच द

रश्यं तुल्या रिः सप्तभिः पुनः ॥१४॥ प्रेदग्ने पंच दश्यां तु चत्वारि षड्डूयंत तथा ॥ अत्रायमग्नि
र्द्वाविंशाबेल मेकं तथाष्टमी ॥१५॥ आपो देवीश्च विंशत्याचत्वारि चतुरस्तथा ॥ अश्व ग्ने
द्वादशीं चैव वक्षाभ्यां चतस्त्र एकनी ॥१६॥ गर्भो अस्यसीति द्वादश्यां चत्वारिंच च विंशत्यक्रू ॥ प्रस
धेति चतुर्दश्यां त्रयश्चत्वारि एकता ॥१७॥ पुनरास चतुर्दश्यां व्यत्रयः पंच विः स्मृताः
॥१८॥ बोधामे द्वादशाश्चैव ह्राभ्यां पंच भ्य एवचा ॥१९॥ स बोधि सूर नैव ग्निभिर्द्वा
वेकमिष्यते ॥ चतुर्विंशापेत वीथक ष द्वैकमुच्यते ॥२०॥ संज्ञानमस्यद्वादशः पंचभिः
पंचभिस्तथा ॥२०॥ आयं सो अग्निर्नवदशो द्वाभ्यां पंचत्रिभिस्ततः ॥२०॥ अग्नेय त्ते तिविं
शत्या त्रयः षड्दूतथा भवेत् ॥ अग्ने दिवो नैन वदशो द्वादेकं पंच चैवकं ॥२१॥ पुरीष्यासो
अग्नदशा द्वयोर्दशवि स्मृताः ॥ रुक्णाप अग्ने नवदशा पंचभिः पंचभिस्तथा ॥२२॥
चिदसीति चतुर्दश्यामेकं चैव लुनेष्टनं ॥ चतुर्दशा लोकं पृण त्रिभिरे

कं तथा द्वयोः ॥२३॥ ताअस्येति त्रयोदश्यामेकं पंचैकमिष्यते ॥ त्रं द्वंद्विश्चा
दशोभिस्तु चत्वारि द्वयमेकला ॥२४॥ एकादशं च सप्तिलं चत्वारि चैव
वेष्टनः ॥ संयांपनां सिचिं शत्या तत्र द्वयं द्वयोरथ ॥२५॥ पंचदशा मेत्यंपु
रीद्वयो श्चपंचमी द्वयं ॥ मालेवपुत्रा षोदशं पंचवसद्धि रेव च ॥२६॥ अस्
चं तं नवदशाश्चैकं रद्वयमेव च ॥ नमः सुतेन वदशाश्च त्वारि त्रितयं तत्॥
२७॥ स्यास्ते षोरे विंशत्या त्रिपाः पंचैकमेव च ॥ यत्ते दे वी पंचविंश
चत्वारि पंचमो भवत् ॥२८॥ निवेशनः षोकशी च पंच वद्वेकं पंचभिः ॥ सीयावु
जति द्दशाभिरेकं द्वौ विसर्जनौ ॥२९॥ युनत्तसीया द्वाविंशस्तत श्चैकं तु पंच
भिः ॥ श्रुनां सुफाला षोदशो द्वयोर्ईस्वे चमी पुनः ॥३०॥ घ्टतेन सीता ष्या

व९ह्वैष्टो विस्तरेव च्चा॥ मुवो यह्वः सप्तदशास्त्रिभिः पंचविंसर्जेना॥७॥ ध्रुवासिपंच द्द
रचां तु त्रिभिश्चैव द्वयो विंस्त्रकृ॥ प्रजापति श्चाद्दा दृश्यामेकं मेकं त्तथैकु नान्न॥८॥ भूभु
मिस्तु चतुर्दृश्यामेकं व्यस्तं च भिः क्रमात॥ विश्वस्मै प्राणाय विंशत्यं च वट चैक मि घृते॥
॥९॥ कांडात्कांडाद्वादशीं चवेष्टनानि त्रयः क्रमात॥ द्वादशांया शते नायद्वयो रेकं तु
चैव हि॥१०॥ याते अग्ने षाक्र रचां तु द्वयोः सप्तस्तु विंः स्तताः॥ यावो देवाः षोकशीं तु वट द्दे
कंन व विस्तताः॥११॥ विराड्ज्योतिर्द्वादशीं तु त्रिभिश्चत्वारि विस्तताः॥ विश्वस्मै पंच
दशाभिस्त्रयाणां त्रयमत्रतु॥१२॥ मधुश्च माधवं त्रिंशत्या व्यष्टा दृशात्रयोदश॥ अषाढ्को
सिद्वादशीं च द्वयं वट क्षिप्ते यं तथा॥१३॥ सहस्वे मा श्वै का द्दश्यां द्वया स्त्रिस्त्रभिरिस्य
पि॥ मधु वाताश्च द्दशाभिस्त्तथैवं कं पंचमो भवन॥१४॥ द्वादशीं मधुन त्तैः तु तथैवं च
तुरो भवेन॥ मधु मान्नो दशाश्चैव वट्द्वोष दृच द्वयं तथा॥१५॥ अपां गंभन्न वदशास्त्रि

भिः सप्तभ्य एककं ॥ त्रीन्समुद्रान् षष्ठादशात्त्रयः पंच त्रयस्तथा ॥१६॥ ध्रुवासी वनव
दशाः षड्भ्रमध्ये च कं ॥ ६ षेरायेषो कुशीं तु वेष्टनौ द्वौ तथा अपि ॥१७॥ अग्नेयुक्ष्वाह्य
का दश्यां द्वयोर्विसर्गयोरथ ॥ युक्ष्वाहि देवदशाभिर्द्वाभ्यां त्रिभ्यस्तथा द्वयो ॥१८॥
सम्यक्स्वबं सप्तदश्यां तथा षष्ठो च विसर्जनाः ॥ चतुर्दश्यां क्र चेद्धा तु विसर्गश्चे
कमुच्यते ॥१९॥ अग्निर्ज्योषा दशारैभिर्वं ष्ट त्रिद्वयस्तथा ॥ सप्तदशा दिसृगभेत्र
यो ष्ट च्चद्वयं तथा ॥२०॥ वातस्य जूः सप्तदश्यां द्वयं चैवं तु चैककं ॥ सप्तदशा जस्वामि
हु पंचानां सप्तसु क्रमात् ॥२१॥ वरूत्रीं सप्तदशीं तु एकं ष्ट त्रिमित्र ककुभ एकावि
शतिर्यो अग्निर्द्वाभ्यां सप्त च विसृताः ॥२२॥ ६ मम्मो षष्ठाविंशतिस्तु द्वयं च पंच सु
क्रमात् ॥ एकशाकं दशैकं ष्टः साहस्त्रैकादशीं द्वय्व्तु ॥२३॥ सहस्रं शतधारं मु
एकादशा द्वयं भवेत् ॥ कुर्णायुं वरुणस्य तिस्रा दश्यां तिसृषु द्वयं ॥२४॥ अजो ह्यग्ने

श्चविंशत्याचतुर्भिश्चद्वयंचनान्त्र ॥ एवंव्यविष्टेकादश्यांतुद्वौविसर्गावथैकत्रान ॥२५॥
षड्विंशतिरपांक्त्येमनत्रिष्टुप्नानास्वरयस्तथा ॥२६॥ अयंपुरोदशाश्चैवद्वयंचषड्भिरेव
च ॥ गायत्रीगा ॥ पंचदशीसप्तमःषड्भिरचतु ॥२६॥ अयंदक्षिणादशाभिस्तथायोरत्रित
येततः ॥ त्रिष्टुभंपंचदशाभिरष्टभिर्नवभिस्तथा ॥२७॥ अयंपश्चाद्दशाश्चेतिद्वयंच
चतुरोभवत ॥ जगत्याःपंचदश्यांतुसप्तव्वस्सप्तविःस्तृताः ॥२८॥ दशोदक्सुत्तराचैवद्व
योर्व्दचैकमेवच ॥ पंक्तिदशोनुष्टुभश्चपंचव्वस्व द्वमेवच ॥२९॥ दशोयमुपरिमति
र्विस्टचत्वारिमेवच ॥ पंक्त्यैनिधनैकविंशत्रष्टव्वस्साद्भुविःस्तृताः ॥३०॥ इतिश्री
रा० ॥ चतुर्दशोध्यायः ॥ ॐ म ॥ श्री ॥ ॥ श्री ॥ अष्टादशाधृवक्षितिश्चत्वारिद्वयमेव
च ॥ कुलोयिनीषाकशीचद्वयोरत्रचतुर्थके ॥१॥ स्वेदक्षेरष्टदशाभिश्चत्वारिद्व
योर्विसृक् ॥ पृथिव्याःपुरोषंविंशत्याश्चतुरश्चत्रिविःस्तृताः ॥२॥ अदिसाश्चैक

विंशत्यास्त्वथः षड्भिश्च विःसृताः॥ सात्तुर्न्दतुश्चतुर्द्दन्त्यो पंचभि र्की दश स्तथा॥३॥ त्राणं मे
चेत्रयोर्द्दन्त्यो ह्वयश्चैवं चवदसा॥ अपः पिन्व ह्वादशीं तु हृयं चत्वारि विःसृताः॥४॥ मू
र्द्धावयस्कृद्दशाभिश्चतुरः पंचमो विःसृ कृ॥ बस्ता विवतम ष्टौच ह्वयं तु चतुरस्तथा॥५॥
सिंहः श्रुष्टिः १४ वा हो वै ल्हो ह्वौ ष्ट च्चैत स्त्र कः॥ अनन्नृन्यां पंक्तिरष्टौ च चत्वारि च त्रयेवृता॥
॥६॥ पंचा विंशाय त्रीं सप्त चत्वारि त्र यड्रिताः॥ इन्द्राग्नी अव्यथमाना मेकादशीं च
रुद्वयो॥७॥ विश्वकर्मा त्वा षड्भि स्यादेकं ष्ट च्चैव कृ विःसृताः॥ राज्ञ्यसि प्राच्यैद विं
शः पंच ष्ट च्चतुरो भवेत्॥८॥ आयुर्मे सप्तदश्यां तु द्वयश्चत्वारि विःसृताः॥ माछं
दश्च सप्तभि स्तृ द्वाभ्यां च त्रयुईरिताः॥९॥ ब्रह्म स्य नुष्टु १४ ष्ट स्या वेष्टनाश्च स्व
श्रादधुः॥ पृथिव्यंतरिक्षं षड्भि विसर्गौ द्वौ तथैव च॥१०॥ मनः ह षिश्च सप्तभ्यः
पंच म्यांतु विसृष्ट भवेत्॥ अग्निर्द्देवता पंच दशो विसर्गा द्वादश्यास्तथा॥११॥ मू

र्द्धसिराः द्वैकादश्यां यंत्रीशः षट्चैकादशीं ॥ अश्रुसिरा द्विशाति स्तु त्रयोदश्यां च विंश
तिः ॥१२॥ गर्भाः पंचसप्तदश्यां दशाव्यलोकरास्तथा ॥ अग्नेर्भागो ऽष्टादशास्तु चत्वारि
ष्टत्तथाष्टमः ॥१३॥ न्य चक्षुसा चविंशा सा पंचैकादशमुच्यते ॥ वसूनामष्ट
दशाः पि(?)ः पंच मोदशा विस्तृताः ॥१४॥ अदितेर्विंशति श्चैव चत्वलः पंच
दशास्तथा ॥ यवानां त्रयो विंशत्याः षट्कूलु षोडशो विस्तरः ॥१५॥ ए
कयास्तु वत त्रिंशद्दश [struck] ॥ नवमि रष्टविंशत्या अष्टौ चतुर्दशौ कृता ॥ द्वा
सप्तदशाश्चैकत्रिंशद्दशाश्चतुर्दशास्तथा ॥ पंचविंशास्तु त्वारिंशच्च पंचदशौ वतु ॥२२॥ वि
सर्गाष्टौ दशाश्चैव चत्वारिनांत मत्रतु ॥१७॥ ॥१७॥ इति श्री रा० ॥१७॥ पद्मकारिका रत्नमा
ला नाम पंचदशोऽध्यायः ॥ ॥१५॥ ॐ मा अग्ने जाता त्रिंशतिस्तु पंच चत्वारि पंच के ॥ सह
सा जाताष्टाविंशः पंचैकादशाच त्रिषु ॥१॥ अग्नेः पुरीष विंशत्या चत्वारिंशत्त्रयोविंशः स्व

कृ॥ एवश्श्र द्वेवरि गोष्टौ त्रयोदश सप्तभिर्विस्तृतः॥२॥ सिंधुः समुद्रः सप्तभ्यामेकं चैव द्वयो
र्विस्तृतः॥ अक्षपरे त्रिनेवभिः सप्तदश पंचाविस्तृताः॥३॥ दशहस्रयं तेरचाष्टौ पंचभ्यश्चतु
रो विस्तृतः॥ एकोवरि वैकादश्यां पंच चाष्टौ च विस्तृताः॥४॥ रश्मिनासप्तायसंयत्र योद
श त्रयश्च दश॥ प्रतिधिनाष्टादशीं च त्रयोदश चैकमत्र तु॥५॥ उशि जावसु चतुर्दश्यां त्रये
श्चत्वारि च त्रयोः॥ त्रयोदशैकेनौषधीं पंच दश द्वमुच्यते॥६॥ शादशाभ्यः प्रतिपदं सिषड्‌द्वु
र्द्वैकविस्तृतं॥ त्रिविंशति दश म्यां तु माष्टौ यथाक्रमं॥७॥ श्रीक्रमः षोडशीं चैव द्वौ
दशैं च विस्तृता॥रा॥ ज्येसि प्राच्यैकादश्यां द्वयोर्दश चतुरो विस्तृतः॥८॥ त्रिदशत्वा च त्रयोद
श्यां दश त्रयश्चैक विस्तृताः॥ क्षय यश्चा चतुर्विंशः पंच दशद्व विस्तृताः॥९॥ विशाक्षस्यैका
दशीं तु त्रयश्च द्वाविंशि एव च॥ पंचदशाख्य योदश्यां दैवट्शा त्रद्वयेविस्तृतः॥१०॥ सप्ताक्षैकादशीं
चैव त्रयोदश चतुरस्तथा॥ सप्तदशाख्ययादशीं द्वयं तु द्वयो विंस्तृतः॥११॥ एकादशीं स्वरा
क सि त्रिभिश्चद्वाविंशि विस्तृताः॥ त्रयोदशैकविंशाख्या त्रयाणां च त्रिभिस्तथा॥१२॥ अधि

पृत्यस्यैकादश्यां त्रिषु वृत्ते त्रिभिः क्रमात् ॥ त्रिणवच्च योदश्यां रुद्रक्ष द्वं तु प्रकीर्तितं ॥ १३ ॥
अयं पुरो श्चैव कं विंशीत्युद्दरे एकादश्यां विसृष्टकं ॥ ते ध्यानमो विंशतिस्तु विसर्गो श्चाष्टमस्तता ॥
॥ १४ ॥ आत्रयोदश्यां यद्दक्षिणा षड्विंशे संच विःस्मृताः ॥ अयं पश्चात्त्रयोदश्यां षड्भु सप्त विसर्जनाः
॥ १५ ॥ अमुत्तरात्रयोदश्यां त्रयो व्यु सप्त विःस्मृताः ॥ त्रयोदशायमुपरि सप्त पंचैकं नोत्तकं ॥ आ
अयमग्निस्तु नवभिर्विसर्गाः पंचमो विदुः ॥ अबोध्यग्निः सप्तदश्यां षड्विंशे चतुरो विसृष्टकं ॥
॥ १७ ॥ पंचदश्यां वाचामेति द्वे रुद्वाभ्यां तु विःस्मृताः ॥ जनस्य गोपा षाकं श्यां च त्वारि सप्त विसृ
ताः ॥ १८ ॥ त्वामग्ने अन्नवद्दशाश्चैकं सप्तैकं नोत्तकं ॥ सखायः सं त्रयोदश्यां त्रिभिश्चैव विसर्ज
नैः ॥ १९ ॥ संसमिद्युसप्तदश्यामेकं रु चतुरेवं नान ॥ त्रयोशीतं त्वामग्ने हविष्मंतैवं व्युत्रिभिः
॥ २० ॥ त्वां चित्रश्रवोदश्यां चत्रयाप्यां त्रिषु विःस्मृताः ॥ एना वो अग्निं पंचदशीं एकं व्युद्व यमाह
स्ता ॥ २१ ॥ विश्वस्य दूतं दशासु द्वयोस्तु तीयकं क्रमात् ॥ सदुद्र वसु दश भिस्त्र यश्चत्वारि
विःस्मृताः ॥ २२ ॥ अग्ने वाजस्यैकादश्यां चतुर्णां पंचभिस्ततः ॥ एकादश्यां सद्धा नोष्ट द्द
कं षद्भू विःस्मृताः ॥ २३ ॥ आक्षपो राजन्त्रयोदश्यां एकं पंचतथैकं कं ॥ भद्रो नो अग्निरा दशीं त्रे

योर्द्धनवविःसृताः ॥२४॥ भद्राद्भुतप्रदेशाः सुचत्वस्त्रश्चतुरोविसृज्य ॥ येन समस्थे कादश्यां
त्रिषु वृत्तद्वयोस्तथा ॥२५॥ नवदशाग्निं तं मन्ये वेदमेकादशोस्तकं ॥ सो अग्नि
यो नवदशाश्चत्वारि दशास्मृतः मात् ॥२६॥ सप्तदशो भस्मश्चेन्द्र पंचवृत्तसं
चविसृताः ॥ त्रयोदश्यग्रे तमद्यपि कं वृत्तद्वयोर्भवेत् ॥२७॥ धोमे द्व
मे चैकादश्यां विसर्गाश्च चतस्त्रकः ॥ एभिर्नौर्भै त्रयोदश्यां एकं वृत्तं नवभिस्तथा ॥२८॥
वेतु विंशाग्निहोतारं पंचाभ्यां श्चतुर्विःसृजु ॥ यन त्रु षनवदशोद्वयं ष ज्ञा द्विनांतके ॥२९॥
तपक्ती भिर्नवदशोद्वयोर्वृत्तसप्तविःसृताः ॥ सप्तदशीवा चोमेध्यं त्रिपञ्चश्च नवभिस्तथा ॥
॥३०॥ अयमग्निः पंचदशीं चत्वारिंस्तषकैकता ॥ संप्रत्यव पंचदशीं पंचद्वयमर्थके वृत्तं ॥
॥३१॥ उद्बुध्यस्वाग्ने विंशतिस्त्रयं द्वाभ्यां द्वयं ततः ॥ चतुर्दशीं येन वह्नश्चे वृत्तं च द्वयोस्ततः
॥३२॥ तत्पश्चात्पश्च षद्वृत्ता एकं वृत्तं चतुरोविसृज्य ॥ द्वाविंशतिः त्रयोदश्यां एकं वृत्तं चतुरे
यकौ त्र्यायाद्वा सदने विंश एकं वृत्तं द्वयं विसृज्य ॥ सहस्रस्य प्रमाणो च त्रयावृत्त चैक

मिष्यते॥ ३७॥ इति श्रीशौनकरा० पदकारिकारत्नमालानाम षोडशोध्यायः॥ १६॥ ॐ॥ ॥
नमस्ते रुद्र द्वादश्यां द्वौ व्यूहौ त्रिरिष्यपि॥ या ते रुद्र चतुर्दश्यां त्रयो व्यूह्या द्वयोर्विसर्गः॥ १॥
यामिषुं च चतुर्दश्यां द्वयं व्यूहैकमेव च॥ शिवेन वचसा त्वा तु चतुर्दश्यां द्वयं द्वयोः॥ २॥ अ
ध्यवोचत् षोडशीं तु द्वितीयं पंच त्रिस्तथा॥ नवदशाय स्ताम्राक्षाभ्यां द्वाश्च विसृष्टाः॥ ३॥
असौ यो व पंचदश्यां चत्वायं द्वौ द्विनांतकौ॥ नमोस्तु नीलयोदश्यां तिसृणां चतुरो भवेत॥ ४॥
प्रमुंच धन्व षोडश्यामेकं व्यूहसप्तमस्तथा॥ विज्यं धनुस्त्रयोदश्यां चत्वारि सप्तभिर्द्वयोः॥ ५॥
षोडशीं परि ते धन्व द्वयं चतुरएकं कं॥ या ते हेतिः पंचदशी एकं चतुर्भिरेवता॥ ६॥ द्वादशा
वततस्य धनुं पंच भ्यस्तु च ततस्त्वकः॥ नमस्त आयुधद्वादश्यामेकं व्यूह्य द्वयोर्यदि॥ ७॥ मा नो म
हां सप्तविंशरेकं व्यूह्या विसृष्टाः॥ तो के तन पंचदश्यामेकं व्यूह्य चतुरेकं॥ ८॥ हिरण्य
बाहषोडश्यां षड्व्यूह्य चतुरस्तथा॥ बभ्लुशायाद्वादशीं तु वेष्टनौ द्वौ प्रकीर्तितौ॥ ९॥ नमोरो
हिताये ति द्वादश्यां त्रिणि द्वयमथापि च॥ धस्त्राय ताय द्वादश्यां वेष्टनाः पंच सुक्रमौ ता॥ १०॥

॥ वं चतेति त्रयोदश्यां सप्तमि सु च तः स्वकः ॥ पुष्टी षिण एकादश्यां सप्तच सप्तमो विः
स्तृक् ॥ १२ ॥ विस्तृतं अष्टौ विध्य दष्टौ षण्णाव चाष्टमा विः स्तृक् ॥ समाप्य स्त्रे सप्तमा पंच
ष्टौ चतुर्णां चाष्टमो विस्तृक् ॥ १३ ॥ गणे मध्ये श्वाष्टमी यस्तु वंच मध्ये श्वाष्टम स्तथा ॥ सेनोष्ट
म्यां यदि स्यां च पंच वच्चाष्टमो विस्तृक् ॥ १४ ॥ अष्टौ तक्षम्यो रथकारे पंचम श्वाष्टम स्त
था ॥ श्वमध्ये श्वपतिरष्टभ्यः पंच षड्द्वितयस्तथा ॥ १५ ॥ कूपार्द्दि नेष्टभिः कुर्यात्सप्त
च चैकविःस्तृताः ॥ हस्त्वायाष्टौ ष दैकं स्याद्दशावे ष्टौ ष द्दैककं ॥ १७ ॥ ज्येष्ठायां
ष्टौ त्रिव्यसाता सोम्याष्टौ च द्वयं च स्तृता ॥ वन्यायां ष्टौ चतुर्थ षड्डुल्मिने ष्टौ द्द
यंभवेत् ॥ १८ ॥ घस्ति वेष्टौ च षट्सं च स्तुत्यायां पदं भवेत् ॥ कूप्यायां ष्टौ च द्वितीय
वा स्या ष्टम्यो ष दैककं ॥ १९ ॥ गंगवेष्ट षट्चतुरो ष्टक्षे न व च षड्तुः ॥ पार्यायां ष्टौ दद्यं
व च्चे सिकत्या सैद्धि र ष्टं वेत् ॥ २१ ॥ ब्रह्माष्ट षत्रं सं चैव स्तुब्धायां ष्टैकवष्टनं ॥ प
र्णी यज्ञा कर्णी चैव दशाष्टनव विःस्तृताः ॥ २२ ॥ द्रोणे पश्चं धनव दशाश्व त्वारि त्रिवृ विः

स्तृताः॥इमारुद्रायाष्टस्तात्रिषु स्थित येकता॥२०॥पंचदशांघ्यातेरुद्र विसर्गोस्तु द्वयंत
तः॥परिणोष्टादशश्चैव द्वये ष्टसके मेवचा॥२१॥मीढुष्टमोष्टादशास्तु चत्वारि पंच
विस्तृताः॥पंचदशा विविरुद्रेत्र षाणां ष्ट पंच विस्तृताः॥२२॥एकादशासह स्त्राणि रुद्र
योरत्र पंचभिः॥एकादशा मसंस्याता ष्टद्वय विस्तोकवं॥२३॥अस्मिन्महत्यर्णवे तिष
सद्दा विस्तगोकवं॥नीलग्रीवाः पदाः पंच ष्टत्रयं चतुरो विस्तृकौ॥शीवी अधस्त्रयः पा
दा ष्टदेवंच त्रिभिर्भवेत्॥ष्टहोषु च चतुष्पदा ष्टद्वयं चत्रयं भवेत्॥२५॥भूतानां पद
चत्वारि ष्टद्वयं चत्रयस्ततः॥१यो १धिरश्चत्वारि ष्ट द्वौ च चतुरो विः स्तृकू॥२६॥चतुःप
दानि तीर्थानि ष्टद्वयं च द्वयं भवेत्॥अन्नेषु च पदाः पंच ष्टदेकू ष्टस्तगोकेनान॥२७॥
एतावतः पदा संस ष्टदेकं चतुरो विः स्तृकू॥नमोस्तु रुद्रेभ्यो नवदशो विसर्गानव
भिः क्रमात्॥२८॥इति श्री॥पदकारिकारत्नमालाना मसमदशोध्यायः॥१७॥
॥श्री॥ॐ॥श्री॥नवविंशाक्षरमन्नूर्जं ष्टचैत्वारिं ष्टमोद्दयोः॥इमा मग्नेत्रयोदश्यां

२०

एकं त्रिभ्यश्च एव च ॥१॥ पंचदशोऽर्बुदश्च द्वाभ्यां षड्भिस्तथैककं ॥ तत्वस्य द्वादशांतु
सप्तभिस्तु नवस्तत ॥२॥ समुद्रस्य त्वां दशभिर्द्वौ विसर्गौ प्रकीर्तितौ ॥ हिमस्य त्वाज्ञरा
दशाद्द्वयमत्र विस्तम्भवेत ॥३॥ उपज्मेश्च त्रयो विंशरेकं द्वौ च तथैककं ॥ अपाभिदं चातु
र्दश्यां द्वयं स्त्रिभिरेकता ॥४॥ अग्ने पावके कादश्यामेकं च नान्यमत्र वै ॥ स नः पावच
तुर्दश्यामेकं त्वसंच चैककं ॥५॥ पावकयैक विंशा यां विस्तक्ष पंच त्रयश्च नान्न ॥ चतु
र्विंशतिर्नमस्ते पंच षट् च मेव तु ॥६॥ सस दश्यां तु ये देवा एकं पंचभिरेकता ॥ ये देवा
श्च चतुर्विंशाद्द्वयोः स सैकमुच्यते ॥७॥ चतुर्दशं प्राणदाश्च पंच व्वद्दशा चैकता ॥ अग्निस्ति
ग्मनेकादश्यां विसर्गास्त्रयं ईरिताः ॥८॥ यद्मा नव दश्यां तु व्वद्द्वयोः पंच चैकता ॥ किं
स्विद्दासीद्द्वाद्दशा चतुर्णां द्वयमेककं ॥९॥ पंचदशी विश्वतश्च षड्भिर्दशासु चैकता ॥
किं स्विद्वनमेकं विंशः पंच सप्तभिरेककं ॥१०॥ या ते धामानव दशास्त्रिषु व्व च्चात्रिभिरेव नान्न ॥

११२०

॥ चक्षुषः पिता ष्टादश ॥ त्रयोदश त्रिषु विसृष्टाः ॥११॥ विश्वकर्मा नव दश ॥ षड्चत्वारिं चैकशा
॥ यो नः पिता विंशतिस्तु त्रयोदश दृष्ट मन्त्रतु ॥१२॥ तं आ यजन्नव दशाद्वयं चैव द्वयं एकता न ॥
परो दिवा विंशति स्तु तत्रैक सप्त विःसृष्टाः ॥१३॥ आतमिंद्रर्मनवदृशो मेकं त्रिषु चैकं कं ॥१४॥ आशुः शि
शान षोडश्यां त्रिभिश्चैका दशीं विःसृष्ट ॥१५॥ न तं विदा सप्तदश्यां द्वाभ्यां चत्वारि विःसृ
ताः ॥१६॥ विश्वकर्मीद्युष्टादश्यां द्वयं चैकश्च तत्सकं ॥१७॥ सं कृंदने पंचदशी पंच भिस्त्रितयं वि
सृष्ट ॥ सद्युषु हस्तैः षोडश्यां अष्टौ रन्नव मोपवेत ॥१८॥ बृहस्पते पषोडश्या चत्वारि चतु
र्दुत्रयेः ॥ बहवि ज्ञाय षोडश्यां षड्चतुर्दृष्टमैकनान ॥१९॥ गोत्रभिदं तु षोडश्यां पंचमी द्वय
मेवच ॥ षोडश्यां मभिगोत्राणि त्रिषुव्यन्नवविःसृष्टाः ॥२०॥ इंद्रश्रासां पंचदशीं द्वयो दृश्ष
चविःसृष्टाः ॥ पंचदशेंद्रस्य वक्षस्ततो द्वाभ्यां चतस्रकः ॥२१॥ उद्धर्ष य सप्तदशा द्वयो श्चैकं
द्वयोरथा ॥ अष्टादशास्माकमिंद्रस्य यः षड्वृत्तथैकनान ॥२२॥ नवदशामीषां चित्तं द्वौ दृश्च
त्रिभिरेवच ॥ अवसृष्टा पंचदशीं द्वयं चैकं च चैककं ॥२३॥ पंचदश्या प्रेता जयविःसृष्टाः

स्मृताः॥असौव्यासेनैकविंशोद्दयैश्चत्रिभिरेवकृता॥२२॥यत्रबाणाःपंचशीर्द्वयोःसप्तसु
विःसृताः॥मर्माणितेविंशतिस्तुविसर्गाःपंचमोभवेत्॥२३॥दुर्देनंपंचदशींचैत्रयावृच्चै
कविःसृते॥इन्द्रेमन्तुचतुर्द्दश्यांत्रिषुट्ठचैकमिष्यते॥२४॥यस्यकुर्मःषोडशींतुपंच
विःसृतएकनान॥पंचदशोनवदशीत्रिषुचाष्टसुविःसृताः॥२५॥समिद्धेऽग्नेषोडशीं
तुचत्वारिपंचसुक्रमात्॥दैव्यायधर्त्त्रेचतुर्दश्यांचत्वार्येष्टतथैकनान॥२६॥वीतंद्वविःपं
चदशीमेकंसप्तस्वेकंच॥सप्तदशीसूर्यरश्मिश्चत्वारिचत्रिषुत्रयः॥२७॥विमानएषा
ष्टादशास्त्रिषुषड्विसुएकनान॥नवदशपुक्षासमुद्रोद्वाभ्यांचैवाष्टविःसृताः॥२८॥देवद्वश्चसप्त
दशीद्वेषट्सुलथैककं॥वाजस्यमात्रयोर्दश्यांपंचत्रिभिर्द्वयततः॥२९॥उद्भ्राभंचचतुर्दश्यांच
त्वार्येकंत्रयस्तथा॥ऋमध्वंचत्रयोदश्यांविसर्गाःपंचमोभवन्॥३०॥प्राचीमन्येकविंशत्यां
चैत्वार्येष्टकमुच्यते॥पृथिव्याद्वंससप्तदश्यामंत्रचत्वारिविःसृताः॥३१॥स्वयंयतोनचतुर्द

श्यां चतस्रस्तु च तस्त्रकः ॥ अग्ने प्रेहीति षोडश्यां त्रिभ्यः सप्तभिरन्वतु ॥ ३२ ॥ स सप्तदशाग्ने सहस्र
त्रिभ्यस्त्रिभिरथैककं ॥ सुपर्णोस्य अष्टाशाभिरेकं द्वे त्रयएककं ॥ ३३ ॥ आजुह्वानस्तु नवभि
स्तृतीयं द्वद्वयं विःस्मृताः ॥ तां सवितुरष्टादशाश्चत्वारिद्वयमुच्यते ॥ ३४ ॥ विधेम तेन वद्दशाश्चत
स्रो द्वे च एककं ॥ प्रेद्धो अग्ने त्रयोदश्यामेकं द्वे संचविःस्मृताः ॥ ३५ ॥ चित्तिं जुहोम्य अष्टादश
श्चतस्रः पंचमेककं ॥ द्वाविंशतिः सप्तते मे एकं द्वे संचभिः पुनः ॥ ३६ ॥ शुक्रज्योतिश्चाष्टभिर्द्वि
संचभ्यषडृथैकनान् ॥ इन्द्र सप्तमं चैव चत्वारिस्त्रयएवच ॥ ३७ ॥ ऋतजित्सत्यजित्सप्त
षड्ढ चत्वारि विःस्मृताः ॥ ऋतः सत्यो ध्रुवः सप्तद्वयोर्द्वे संचविःस्मृताः ॥ ३८ ॥ ईदृक्षासः
सप्तदशी पंच द्वादशचैव नान् ॥ स्वतवान् प्रघाशी सप्तपंचम्येकं तु एककं ॥ ३९ ॥ इंद्रं दैवीस्व
यो विंशस्त्रिभ्यस्त्रयोदशं द्वयं ॥ इति श्रीशांकरा० ॥ अष्टादशोध्यायः ॥ १८ ॥ हरिः ॐ ॥
इमं स्तनं सप्तदश्यां द्वयोर्द्वे च्चैकनानकं ॥ [illegible] घृतं मिमिक्ष नवदशाद्वद्वयं चद्वयं विःस्मृताः ॥ १ ॥

समुद्राद्दुर्नेवदस्ताद्व्योर्द्वैयकनान॥सप्तहरींवर्यनामद्वयोः पंचैकमेकतु॥२॥चत्वारिंशं न
वदशमत्रैद्वौसप्तसचैकनान॥त्रिधाङ्तेनवदशमेकेनषष्टीरेकंकं॥३॥एताअषंत्रैयो
विंशासूप्यश्चनवभिस्तथा॥४॥सेंधोरिविपंचदशीचत्वारिनवचैककं॥५॥अभिप्रवंपंचद
शीत्रिभिश्चाष्टौविसर्जना॥कन्याइवचाष्टदशीद्वपंच संचविःस्तताः॥६॥अभ्यषंत
चोष्टदशीद्व्योश्चैवंद्व्योस्तथा॥धामतेचैकविंशांसांचतुर्भिश्चतुरेकता॥७॥वाजश्चमेष्टा
दशाभिचत्वारिद्वादशांविःस्तकं॥प्राणोपानौद्वादशीतुत्रयःषद्कंचविःस्तताः॥८॥ऊर्जः
सहोद्वादशींतुविसर्गाश्चतुरोभवेत॥ज्यैष्ठ्यंचमेचतुर्दश्यां एकंव्दैवपंचमः॥९॥सत्यं
श्रद्वाद्वादशींतुद्वयंचद्वितयंतथा॥विंत्तंचमेद्वादशांस्याःत्रिभ्यश्चतुर्भ्य एवच॥१०॥द्वाद
शीयत्ताचद्वयोःषड्भिर्विसर्जने॥त्रांमपश्चद्वादशांचएकंचाष्टभिभिर्यपि॥११॥उत्स्रून्तता

द्वशोद्वयोर्व्यत्रितयेकृता ॥ सांमत्यैच चतुर्द्दश्यां पंचभिर्वेष्टनैर्युतं ॥ ३२ ॥ एकादशांका
मष्टघेत्रिभिर्व्यष्टयोर्विसृष्टा ॥ विमुच्य ध्वंचदशाश्चैवं चत्वारि विःसृता ॥ चतुर्द्द
शः सप्तरध्दश्चतुरो दशाभिस्तु वै ॥ ३३ ॥ या ओषधीः पंच दशाश्चैवं पंचभिरेव च ॥ अश्वो
रातंवः पंच दशांतुत चैवं चतुरो भवन् ॥ ओषधीः प्रतिनवभिश्चत्वारि सप्तभिः पुनः
॥ ३४ ॥ पंचदश्या ओषधीरिति एकं व्यसं च मो विसृष्टा ॥ अश्वत्थेवश्चतुर्द्दश्यां त्रि
भिश्चतुर्भिरेव च ॥ ३५ ॥ यत्रौषधीश्चैकादश्या चत्वारि षड्भिः रत्र तु पंदशाश्चाव
तीसोमा चत्वारि व्यतद्दे विसृता ॥ ३६ ॥ एकादशां च उच्छुष्मा द्वाभ्यां चद्वयमेव
च ॥ पंचदशो ह्युतिर्नाम द्वयोः षड्सु च विःसृता ॥ ३७ ॥ अति विश्वाश्चतुर्द्दश्यां द्व
योरष्टभिरत्र तु ॥ बहिमाश्च त्रयोदश्यां द्वौ त्रयश्चमेव च ॥ ३८ ॥ एकादश्यां यः
स्यौषधीश्चत्वारि षड् द्वमेव च ॥ साकं यक्ष्म प्रपतेति द्वादश्यामेवं वेष्टने ॥ ३९

अन्यावोऽन्याषोऽक्षरीं एकं घटे विस्तृतं तथा ॥ याः फल्गुनी द्वादश्यां च
एकं द्वादश विस्तृताः ॥४०॥ मूले चतुर्मा चैकादश्यां वैश्वनाश्च त्रयोदश वेतत् ॥ अ
वयतीत्रयोदश्यां द्वयोरत्र पंचभिः ॥४१॥ याऽषाढी स्त्रयोदश्यां त्रिभिः पंच
भ्यएवच ॥ विशिखाः पृथिवीमस्तो द्वयोर्दशं च दयेततः ॥४२॥ याश्चेद् तु पंचद
शास्वयः पंचसु विविःस्तृताः ॥ नाराय त्रीचैकादश्यां त्रिभिर्दशच दयोर्विस्तृ
कं ॥४३॥ मौ वोरिषपं चदश्यां वैश्वनौ द्वौ त्रिभिर्विस्तृकं ॥ अषघसंद्वाद
श्यां विस्तृद्वौ नालककं ॥४४॥ तां गघवी श्चतुर्दश्यां विस्तृकं चत्वारि द्वौ चना
न ॥ खमुत्रमा चतुर्दशाद्वयोः पंचसु चैककं ॥४५॥ द्वाविंशतिर्मासाद्वि

सीदेकं सप्तभिरेव च ॥ अभ्यावर्त्तस्य द्वादश्यां विसर्गास्त्रद यो स्ततः ॥
॥४६॥ अग्ने यशे चैकादश्यां एकं विसृष्टे वे ध्वदि ॥ इषर्ज्जेनव
दशाश्चैकं विसर्गमुच्यते ॥४७॥ अग्नेलव पंचदशी द्वाभ्यां त्रिभि
च श्चविसृताः ॥ पावकवर्च्चाश्च लुदश्यां षड्भु चत्वारि चैककं ॥
॥४८॥ लुदश्यूर्जौ न पाश्यास त्ताभ्यो दश विसृताः ॥ इरज्यं पंचद
श्यां तु द्वौ त्र्यश्च त्वारि चैककं ॥४९॥ इष्कर्त्तारं च लुदश्यां द्वयं चै
व द्वयं पुनः ॥ ऋतावानं पंदशी चत्वारि त्रिचितयं ततः ॥५०॥ आप्या
पस्व चैकादश्यां एकं व्रदेक मत्रलु ॥ संतेपयांसा द्वादश्यां चतुर
स्त्रपईरिताः ॥५१॥ आप्यायस्व मेकादश्यां त्रिभिः पंचैकनांतकं ॥

आतेवःसश्चैकादृश्यां द्वयं द्वितयमेव च ॥ ९७ ॥ तुभ्यं ताग्रे गिरो नवद्वयोश्च त्वा
रि विःसृता ॥ अग्निः त्रियेषु दृशास्तु द्वाभ्यां त्रिभ्यस्तु विःसृता ॥ ९८ ॥ इति श्रीरां० प
द्द कारिकारत्नमालानाम त्रयोदशोध्यायः ॥ १३ ॥ छ ॥ ॥ छ ॥ ॐ म ॥ ॥ मथि म ट
क्रामिक्षस्वस्यां त्रयोर्द्वे त्रिविसर्जनाः ॥ ब्रह्मजज्ञैक विंशत्या पंचभ्यो कादृशास्तथा ॥
॥ १ ॥ हिरण्यमनवद्गाश्चैवं पंचभिः स्युपि ॥ द्रप्सश्च स्कंदेकविंशाश्चैकं चैव चत्त
स्त्र कृता ॥ २ ॥ नमोस्तु पंचदशाभिर्विसर्गाः पंचभिस्तथा ॥ या इषश्च तु द्वयं एकं व
त्पं चैककं ॥ ३ ॥ एवामी पंच षोडश्यां त्रयः पंचैव विसृता ॥ ४ ॥ पुष्पा जाव्या दृश
श्चत्वारि चतुरैकता ॥ ५ ॥ नव भ्रमास स्वस्यां द्वाभ्यां चत्वारि चैकता ॥ प्रति स्पशो
द्वाविंशत्या द्वयोर्द्वे द्वादशी विसृक ॥ ६ ॥ ५ ॥ इद ने ति छे कृ रिंशा वु नो द्वो द्वय मे
ता ॥ ७ ॥ ध्रौ भवन वद्द शैक वे ए न द्व यो वि सृक ॥ ८ ॥ ७ ॥ अग्रे क्षु ले जे सा चे

द्वादशीं तु द्वाभ्यां चात्र षष्ठिक्यपि ॥ ऋतमस्तं द्वादशीं चत्वारिंश्च द्वयोर्विसृष्टं ॥११॥ द्वादशां चर
यीरायस्त्रिभ्योऽष्टच्च त्रिभिर्यथा ॥ व्रीहयो यवो द्वादश्यां विसर्गो द्वादशां यथा ॥१२॥ द्वादशी चा
स्मादष्टत्रिकां पंच मोऽष्ट द्विसर्जनैः ॥ अग्निरापस्त्रयोदश्यां द्वयोरेकादशास्तथा ॥१३॥ वसुर्वसि
रष्टौ च विसर्गाः पंचभिः पुनः ॥ अग्निरिंद्रः सोमस सप्त चतुर्भिस्तु विसर्जनैः ॥१४॥ मित्रावर
णः सप्तमश्च त्वारिंश्च विसर्जनैः ॥ पृथिव्यंतरिक्षं सप्त विसर्गाश्च तुरो भवेत् ॥१५॥ आश्वुर
श्मिर्द्वादशीं तु चत्वारिंश्च द्वादशो विसृष्टं ॥ आग्रयणो द्वादश्यां च पंचभिस्तु त्रयोदश ॥१६॥ स्नूचेश्च
मसा द्वादशीं षड्भिर्नवभिरेव च ॥ अग्निर्घर्मस्त्रयोदश्यां एकं च द्वादशो विसृष्टं ॥१७॥ व्रत म
स्तः सप्तभिस्त्रिभ्योऽष्ट त्रयायीश्चिताः ॥ एकातिस्त्रः सप्तदशीं एकादश नव स्तथा ॥१८॥ चत्तस्रो
ष्टौ द्वादशीं तु पंच च [illegible] सद्भु विःसृताः ॥ अविश्च बीदत्रा सु चत तथाष्टौ त्रिषु विःसृताः ॥१९॥ पृष्ठ
वा द्वादशीं तु एकं च त्रिभिरेकनान् ॥ नवदशाभिर्वा जायष्ट सप्तैक विसर्जनः ॥२०॥ इयं
तेरा द्वितु द्वदशां द्वाभ्यां अष्ट चैक मेव च ॥ आवुर्यज्ञेन षोडश्यां विसर्गाः सप्तभिः पुनः ॥२१॥ स्तो

मोयजुःसप्तदशींत्रयोव्रसप्तविःस्रताः॥इतिश्रीशंकराचार्यविरचिते वाजसनेयसंहितायां
पदकारिकारत्नमालानामनदशोध्यायः॥१८॥हरिःॐ॥ विश्वे अष्टविंशतिस्तद्वयोरेष
द्वमेकचा॥वाजोनश्चचतुर्दशपात्रयाणांनवभिःपुनः॥१॥वीडनोअग्नेवेदशा
स्नयाणामष्टमेकता॥वाजःपुरस्तात्षोडशोद्वाभ्यामष्टभिरेककं॥२॥संमा
स्रज्ञापंचदशीएककंवचेतुरस्तथा॥पयःपृथिव्येकविंशोद्वयोरत्रविसर
गदशः॥३॥ऋतावाषाड्विंशोलिस्तुतथैकंचाष्टविस्रताः॥नवभिःसंहिताविश्व
द्वयोःषड्विसर्जनाः॥४॥सुषुम्नाःसूर्यनवभिर्द्वयोश्चैकषव्ववतु॥नवोषि
शोविश्वेव्यचाश्चतुःपंचपथाक्रमं॥५॥भुज्युर्नवेपदातिस्युरेदकस
[illegible]सर्जनाः॥प्रजापतिर्नवैवस्युश्चतैलारिपंचसर्जनाः॥६॥सनोभुव
नवदशाश्चैकंत्रिभिर्विसर्जनैः॥पंचदश्यांसमुद्रोसित्रिष्टुसप्तद्वयंततः॥७॥

रुचन्त्रोर्ध्वंपंचं दृश्यांतथैवंकंदृष्यमिष्यते ॥ तत्वायामीति विंशत्याद्ध्येयंरुदृष्टविस्तता ॥८॥ स्वर्णधर्मे
स्तथाष्टौचषड्विं विसर्जनीयकैः ॥ सप्तदशाग्नि युनग्मिकुमत्रयोरुच्चद्वयोर्विस्तृ ॥९॥ नवदश
मौतेपक्षौचचत्वारि रुचे पंचमः ॥ इन्द्रेईक्षाष्टादशतु चत्वारिंशच्चैवकं ॥१०॥ द्विवौ मध्वौ त्रयो
दृश्यांद्वयोः षड्त्रिंस्तु विःस्तृगौ ॥ विश्वस्यमूर्द्ध द्वाविंशास्तथा द्वौसप्तचैवकं ॥११॥ द्वष्टायज्ञस्य
योदृश्यां त्रयः सप्तविस्तृषु ॥ एकादशमिष्टा अग्निर्दर्याः ससयुथाक्रमं ॥१२॥ यद्दाकृत्ता
द्विंशात्तिस्त सप्तवृंसपविःस्तताः ॥ पृतासघस्वाष्टादशः सप्तभिर्विश्वरेकनान्न ॥१३॥ स
सदृशैतं जानायषडुसंच मेकनान्न ॥ प्रस्तेरेण चतुर्दृश्यद्वाभ्यां रुच्चुद्वयोरथा ॥१४॥ य
द्दत्तं यषोकशीतुद्वयं चषड्नैवहि ॥ यत्रधाराश्चतुर्दृश्यां द्वाभ्यां मष्टभिरेकनान्न ॥१५॥ ये अ
ग्नेयश्चतुर्दृश्यं तथा द्वौ चतुरौ भवेत् ॥ वार्त्रहत्याय चाष्टभ्यो द्वौ वेष्टौ च ततः परं ॥१६॥ सह
दानुषो कुरां तु द्वयं वेष्टन मत्रतु ॥ मगोनभीमो विंशत्तिस्त्रिभिः सप्तभिरेकनान्न ॥१७॥

३६

वैश्वानरो नैकादश्यां द्वितीयं त्यक्त्वा तु ॥ दृष्टो दिव्येकविंशत्यां विसर्गोस्त्र त्रयोदश ॥ १८ ॥
अश्वयामतं नवदशाद्वयं चैव द्वितीयकं ॥ वयस्ते अद्यसप्तदशाद्वयं द्वितीयमेककं ॥ १९ ॥ धामछद्
दृ चतुर्दश्यां द्वाभ्यां त्र्यसप्त विःसृष्टगाः ॥ इति श्रीशंकराचार्यविरचितो वाजसनेयसंहितायां
पदकारिकारत्नमाला नाम विंशत्तिमोध्यायः ॥ २० ॥ हरिः ॐ ॥ स्वाद्वीं त्वा विंशतिश्चैवं वेच्च
त्वार्यकस्ततः ॥ परितोविंसप्तदश्यां चत्वार्यं त्यक्त्वमुच्यते ॥ १ ॥ वायोः पूतश्च द्वादश्यां द्वयोः सप्तसु विसृष्ट
ताः ॥ पुनाति ते च नवभिर्वेष्टं चैकच्येमुतो ॥ २ ॥ द्वाविंशति ब्रह्म क्षत्रं एक त्यक्तं च भिस्ततः ॥ ना
नाहि ति त्रयोविंशस्त्रयश्चतुर्थकं विसृष्टकं ॥ ३ ॥ अश्विनं तेजो दशभिरेकं त्यक्त्वैकं विःसृताः ॥ एते
जोसि पंचदश्यां तु षड्भिर्विसर्जनीयकैः ॥ ४ ॥ या व्याघ्रं च चतुर्दश्यां विसर्गैकं तथैव च ॥ यद्गापि पि
चद्दश्यां द्वयोर्व्यत्रिषु चैककं ॥ ५ ॥ देवा यज्ञं द्वादश्यां तु द्वयं चैव विसर्जने ॥ ६ ॥ [illegible] येरूपैकादश्यां द्वि
तीयं च द्वयोर्विसृष्टकं ॥ ७ ॥ काद्दशाति थ्यरूपं चत्वारि त्रयं ईरिताः ॥ सोमस्य रूपं द्वादश्यां त्व
नौ द्वौ प्रकीर्तितौ ॥ ८ ॥ आसंदीरूपैकादश्यां चत्वारि त्रितयं भवेत् ॥ वेद्या वेदिः खयोदश्यां एवं त्व

॥ ३६ ॥

पंचमेव च ॥८॥ हविर्द्धाने द्वादशीं तु तिस्त्रय विसर्जनैः ॥ प्रैषेभिः प्रोषाद्दशाभिरष्टौ च षड्भूयं ततः ॥९॥ प
शुभिः पशूत्स्वशुभिश्चत्वारि व्यस्य कुंडूयाः ॥ धानाकरंभो द्वादशीं एकव्यत्सा त्रिस्त्रतु ॥१०॥ धानानां रूपं दश
भिर्द्वयोर्द्वित मेवेव च ॥ पयस्यायां त्रयोदश्यां त्रयश्च विसृताः क्रमात् ॥११॥ आश्रावये त्वेकादश्यां
पंच व्यस्य पंचमस्तथा ॥ अर्द्धत्रैचै द्वादशानां त्रयः पंचम एव च ॥१२॥ अश्विभ्यां प्रातः सवनं दश त्रि
षेकमुच्यते ॥ वायव्यैर्वा एकादश्यां तथैकं व्यत्रिषु क्रमात् ॥१३॥ यजुर्भिराव्ये द्वादश्यां पंचमो नवमः
सप्तकः ॥ ऋग्भिर्भक्षानवभिः षड्द्वौ तु द्वयोस्तथा ॥१४॥ ब्रूतान्नदीक्षामा भाति पद्मानां द्वादशास्त
था ॥ चतुर्दशी तावद्रूपं विसर्जनीयमेककं ॥१५॥ सुरावंतं पंचदशीं पंचमं षष्ठ भिष्यते ॥ यस्ते रसः
सप्तदश्यां तथैकं व्यच्चतुर्थकं ॥१६॥ यमश्विना सप्तदशो व्यदेकं विसृगेककं ॥ यदत्र रिप्तं स्याद
राशिख श्चैव विसृर्जनाः ॥१७॥ पितृभ्यः स्वधानवभिश्चतुर्थः सप्तमस्तथा ॥ अक्षन्पितरः सप्त
मीत्रयो विसर्जनैकनाम्न ॥१८॥ पुनंतु मा एकादश्यां द्वितीयं चतुरो विसृजेत् ॥ एकादशीं पुनंतु
मा त्रयोदश्व त्रयो थवे ॥१९॥ पुनंतु मा देव द्वादश्यां द्वद्वयं त्रय ईरिताः ॥ पवित्रेण पुनीहि मा दश

भिश्चैकन्नांतकं ॥२०॥ यत्ते पवित्रै कादश्यां वेष्टनं चैकमिष्यते ॥ पवमानः सैकादश्यां एकं वृत्तं
तु षट् तथा ॥२१॥ उभाभ्यां देवनवभिरेकं व्यस्तं द्वयं विस्तृतं ॥ वैश्वे देवी सप्तदश्यां त्रयो वृत्तश्च षडु
चा ॥२२॥ ये समानाश्च द्वादश्यां वृद्धयोश्च षट् त्रृतु ॥ जीवाजीवे षु एकादश्यां चतुरो विस्तृमेकनानो
॥२३॥ नवदशो द्वे स्त्रीत्वे च वृत्ते द्वौ तु यथाक्रमं ॥ इदं ह विस्त्रयो विंश नव वृत्तं च चतुर्थकं ॥२४॥
उद्दीरता नवदशाश्चैकं वृत्तं नवमस्तथा ॥ त्वं सोम प्रनवदशीं द्वयोश्च त्वारि विःस्तृता ॥२५॥ त्व
या हिनं तु विंशात्या द्वाभ्याम षट् द्वयोरथ ॥ त्वं सोमपिस प्तदश्यां चत्वारि त्रीणि विस्तृताः ॥२६॥ बार्हिषदो विंशतिस्तु द्वयं च
तुष्टु विःस्तृताः ॥ उपहूता सप्तदश्यां द्वयोस्त्रिभ्यस्तु एकनानं ॥२७॥ आ हं पितृन्नवदशाश्चत्वारश्च तु
रो द्वयं ॥ अग्निष्वात्ताः षोडशीं तु पंच म्यां पंचमो विदुः ॥२८॥ आयंतु नः सप्तदशास्त्रयः सप्त द्वयं च नान ॥
ये अग्निष्वात्ताः पंचदशाः पंच वृत्तं चतुरर्थकं ॥२९॥ षोडश्यामग्निष्वात्तान् चतुर्वीश्च रिषड्मेकनानं ॥ आ
च्यांजानु विंशतिस्तु द्वयोः पंच विसर्जनीः ॥३०॥ आसीनासः सप्तदश्यां एकं वृत्तं चतुर्थकं ॥ अ
सौमेनैक व्यवाहनं चतुर्दश्यां त्रयं त्रिभिः ॥३१॥ यो अग्निः पंचदश्यां वै चत्वारि षड्मेकनानं ॥३२॥ इदं पि

तस्योर्विंशतिस्त्रयः षड्‌ढं तथा भवेत् ॥ यत्रेह पंचविंशस्याश्चत्वारिंशिषु च द्वयोः ॥३२॥ अध्याये यथानो नव
दशो एकवेष्ट द्वयं ततः ॥३३॥ शांतस्त्वा चतुर्दश्यां त्रिविसर्गौ द्विनांतकौ ॥३४॥ अपां फेनेन नैकादश्यां वि
सर्गोः षड्य[illegible]थाक्रमं ॥ सोमो राजा नवदशाश्चैकूवष्टचैतुरो भवेत् ॥३५॥ अद्भ्यः क्षीरं चतुर्विंश
पंचसप्तचविः स्वताः ॥ रेतो मूत्रं त्रयोदश्यां द्वौष्टौ त्रयई रिताः ॥३६॥ दृष्ट्वा रूपे त्रयोदशे चतुर
स्तद्द्वयोरथा ॥ वेदेन रूपे षोकश्यां चत्वारिवष्टचैतस्त्वकः ॥३७॥ सीसेनतंत्रं पंचदशी वष्टचैकं त्व
वएकानान् ॥ तदस्य रूपं विंशति द्वयमष्टभिरेव चा ॥३८॥ तदश्विना पंचदशी एकवष्टचैत्रयो
विस्तृकः ॥ सरस्वती सप्तदशीं तत्रैकं तिस्तृषु क्रमात् ॥३९॥ पयसा सप्तदश्यां तु वष्टदेवं तु त्रयस्त
था ॥ बोकेशी मिंद्रः सुत्रामा द्वौष्टस्त्रयमेकनानान् ॥४०॥ नवदश्यां ब्राणिस्त्वांतौ वष्टद्वयं षडुमत्र
तु ॥ दशाष्टः कुंभोव निष्ठश्चतुरोदशाचैकनानान् ॥४१॥ मुखं सरस्य द्वादश्यां विस्तृकं यचैकनोनान्
कं ॥ सप्तदश्योश्विभ्यां चतुर्दशौ ततो द्वौ पंचभिस्तथा ॥४२॥ अजे विंनि मेषः षोकश्यां द्वयोश्च सप्तसुक्रमा
ना ॥ इन्द्रस्य रूपमष्टादशौ विसर्गास्तु त्रयस्तथा ॥४३॥ नवदशात्मन्नुपस्थ द्वयोर्द्वाभ्यां दयंततः ॥

॥सैस

३८

अंगान्यासन्नष्टादश एकं चतुर्भिरेकनान् ॥४४॥ सरस्वतीयोष्टादशास्त्रयोर्द्वयमेकक ॥ तेजःपं
पुनां षोडश्यां त्रयश्च पंचमस्तथा ॥४५॥ षोडश्यां हस्वस्य नाभिरेकं चत्वारि विस्रुताः ॥ सप्तद
श्यां श्विनोर्भेष द्वयोरष्टैवकमेवच ॥४६॥ कौसिकं तमो नवमी त्रयोरष्टद्वयमेकनान् ॥ श्रीरामे
श्रीः सप्तदश्यां द्वयोरष्टसप्तमस्तथा ॥४७॥ जिह्वामे भमद्रं षोडश्यां द्वयमष्टभिरेवच ॥ बाहू
मे बलं द्वादश्यां एकं चैवैकमिष्यते ॥४८॥ दशीर्मे पंचदशीं च चतुरस्त्र्यक्षतस्त्रकः ॥ नाभिर्मे तु चे
तुर्दश्यां द्वौ चतो पंचभिस्ततः ॥४९॥ चतुर्दशीं जंघाभ्यां तु द्वाभ्यां द्वितयमेवच ॥ अंगे ष्वा मे च ष
ट्पद्धा विस्रुगेकमथैकनान् ॥५०॥ त्रयोदेवास्त्रयोदश्यां तिसृभिर्नवभिः पुनः ॥ वयमादिती
द्वादश्यां द्वयं च नवमाविस्रुकः ॥५१॥ सामान्यष्टभिः सप्तदश्यां सप्त त्रयोदशैकनान् ॥ लोमानि
प पंचदश्यां अष्टसं च मध्याच मो विस्रुकः ॥५२॥ छ ॥ इति श्रीशंकराचार्य विरचितौ वाजसनेयसंहि
तायां पदकारिकारत्नमाला नाम एकविंशतिमोध्यायः ॥२१॥ छ ॥ हरिः ॐ ॥ छ ॥ छ
वद्देवास्त्रयोदश्यां अष्टमेकं तु पंचभिः ॥ यदि दिवा चतुर्दश्यां विसर्गास्तत्र यो भवेत् ॥२॥ ॥ ३८

॥३६॥

॥यद्विज्ञाग्रत्रयोदश्यां त्रिभिर्विसर्जनीयकैः॥भूद्रे यैवैतु द्वादश्यां ष्टदेकं तु द्वयोस्ततः॥२॥ द्वादश्यां द्रुपदादि
वत्रयः पंच सुविसृताः॥३॥ द्वयं तत्रयोदश्यां चत्वारि चतुरस्तथा॥४॥ अपोअद्याच त्रिंशा च द्वयं च त्वारि
चैकनान॥ समावर्वतिवंशाख्यापंच चत्वारि च द्वायो॥५॥ सप्तदश्याभ्यां दधामद्वयं चैवैकमिष्यते॥ यु
त्र वह्लसप्तदशीं द्वाविसर्गौ समाहितौ॥६॥ सिंचंति पत्रयोदश्यां विसर्गौ तु द्वयं ततः॥ धानावंतं करंभ्यष्टौ
द्वाभ्यां ष्टच विसृद्वयं॥७॥ यिवैंद्रश्व सप्तदशीं चतुरस्तु विसर्जनाः॥ अंशुनाते त्रयोदश्यां पंचमस्तु व
सर्जनाः॥८॥ द्वाष्टहादिंद्राय द्वादश्यां ष्टद्वौ च यस्तु एकनान॥ अध्वर्यो अद्रिभिर्दशा द्वयं चैव तथामता॥ य
यो भूतानां च दशी ष्टदेकं षट्कयोस्तथा॥ प्राणपामेत्रयोदश्यां षड्भिर्नवभिरत्र तु॥९॥ नवाश्विन छास्यते
पंचमश्चैकमेवच॥ समिद्ध इंद्रः षोडश्यां षड्ढाष्टममेवच॥१०॥ नराशंस षोडश्यां तु चतुरः षट्
द्वौ च नान॥ षोडश्यामीलितो देवैः पंच ष्ट च वचैकनान॥११॥ जुषाणो बर्हिः षोडश्यां पंचम्यां नच
मेकं॥ इंद्रं नरः सप्तदश्यां त्रयाणां द्वादशस्तथा॥१२॥ पंचदश्यु बासानक्ता ष्टदे षड्भिस्तारकता॥ दे
व्यामिमानाषोडश्यां द्वयं तु त्रयाएकता॥१३॥ तिस्रो देवीः सप्तदश्यां एकं ष्ट चैकं तमसः॥ त्वष्टा दधच्छदशा

श्चैकं त्रिभ्यस्त्रयो भवेत्॥१४॥ वनस्पतिः सप्तदश्यां द्वाभ्यां षड्भिस्तुचैककृता॥ स्तोकानां तु पंचदशीं द्वयोः सप्त च
विःस्तुताः॥१५॥ आयात्विन्द्रो विंशतिस्तृचयश्चैवाष्टमो विस्तुकृ॥ आनइन्द्रोष्टादशस्तु पंच मश्वाष्टमेकृता॥
॥१६॥ आनवदशानइंद्रो हृच्चत्वारि पंचभिः पुनः॥ त्रातारस्तु सप्तदश्यां चतुरो द्वयमिष्यते॥१७॥ चतुर्दशीं
द्रः सुत्रामा षड्भिः सप्तभिरेकनान॥ तस्य वयं चाष्टादशाश्चतस्रश्चतुरेकनान॥१॥ यानवदशामंद्रैरिन्द्रत्रय
श्चत्वारि च द्वयं॥ एवेदिन्द्रं विंशतिस्तु चतुर्थ सप्तमो विःस्तुकृ॥१८॥ चतुर्दश्यां समिद्धो अग्निर्द्वैरष्ट
षे तु विःस्तुताः॥ द्वादशीं तनूपाभिः षड्द्वयचैककमेव च॥२०॥ इन्द्रायेन्दुं सरस्वती पदाश्चैकादशीं क्रमात्॥
आजुह्वानस्त्रयोदश्यामेकं द्वयमत्र तु॥२१॥ त्रयोदशाश्विनानमुच्चेरेकं च द्वन्द्वमेककृता॥ कवष्यो
नश्चतुर्दश्यां त्रिभिः पंचैकमेव च॥२२॥ एकादशो बासानक्ता चत्वारि चैकमेव च॥ पातन्नो अश्वि
ना दिवा चतुर्दश्यैक विःस्तुता॥२३॥ तिस्रस्त्रेधा द्वादशीं तु द्वयं द्वन्द्वयं ततः॥ त्रयोदशाश्विना
मेषद्वैककत्रय विःस्तु॥२४॥ क्रतुथेंद्र एकादश्यां त्रयाणां द्वन्द्वं तुर्यकं॥ गोभिर्नसो त्रयोदश्या

मेकं मेकं प्रचक्षते ॥ २५ ॥ त्रयो दस्राश्विना द्व्विर्विसर्गास्तु द्वयं तत: ॥ यमश्विनात्त्रयो दस्यामेकं विःस
र्गथैकनान् ॥ २६ ॥ समिंद्रं तु त्रयो दस्यां विसर्गास्त्रय एव च ॥ यद्दु इ द्रि द्वा दस्यामन्त्र द्वयं च षट्कके ॥ २७ ॥ द्वा
दशी स वितावरुणैकं वृद्द्वयमो विःसृकं ॥ वरुण: क्षत्रं द्वादस्यामेकं वृच्च द्वितीयकं ॥ २८ ॥ एकादशाश्विना गो
भिर्विसृतौ द्वौ तु एकनान् ॥ तानासत्या एकादस्यात्त्रयो वृत्तस्तु एककं ॥ २९ ॥ ताभिषजा द्वादशी तु चत्वारि
य उ चतु: ॥ युवं सुरामेकादस्यां द्वाभ्यामेकं तु सत्पते ॥ ३० ॥ यस्मिन्नश्वास: षोडश्यां द्वे त्वारि सप्तमेकं
ता ॥ ब्रह्मण्य मे स सप्तदस्याष ड्व च स्तद्वयोर्यदि ॥ ३१ ॥ द्वादस्याश्विनात्तेजसा त्रयोर्विसृता एव च ॥ गो
मद्भृ षुणा दशाभिश्चत्वारि चैकमेव च ॥ ३२ ॥ न यत्सपरे न वदशास्ति स्व स्तृषड्विरेव च ॥ न वभिस्तानश्वा
वो द्व्कं लृ द्वयं च द्वितयं तत: ॥ ३३ ॥ पावका न: सरस्वसा द्वे द्वाभ्यां तिसृभिर्विसृकं ॥ चोदयित्री सू
न्ताना सप्त चैकं व्रतं भवेत् ॥ ३४ ॥ महो अर्णस्तु दशाभिर्विताश्चतुरस्तथा ॥ द्वे रो द्वायाहि चित्रभानो
द्वयं च चतुरस्तथा ॥ ३५ ॥ धियेषितो सप्तदश द्वौ त्रै तौ तु चतस्वकं ॥ नूतु जा न उपाव्यो च वच्चेमेकं चतु
र्थकं ॥ ३६ ॥ अश्विनापिबैकादस्यां त्रयश्चैकं प्रवर्तते ॥ इति श्री रोपदकारिकायां रत्नमाला नाम

७०

द्वाविंशतिमोध्यायः ॥२२॥ ध्या० ॥ पौं हरिः ॐ ॥ ॥ द्वादशो मंमेवरूणविसर्गैर्वक्रतु सस्यो ॥ ॥ त्वन्नोऽत्र अग्ने सप्तद
श्यां ॥ वं षष्ठेतु एकता ॥१॥ स त्वन्नो अग्ने मे विंशत्यां द्वाभ्यां द्वादशाविः स्मृता ॥ पंचदश महीमूषु पंच व च्च
यथाविदुः ॥२॥ सुत्रामाणं च दशी व्रतश्चतुर्थमेव च ॥ सुनावमासपदाद्द्यो व्रतोरथांतरं ॥३॥ आ
नो मित्रो नवम्यां तु तथैकं व्रद्धि स्पृग्द्योः ॥ प्रबाहवासिस्मृतश्च विंशतीर्द्वौ विसर्तनौ ॥४॥ समिद्धो
अग्निर्द्वादशीं चत्वारि नवभिर्विसृष्टः ॥ द्वादश्यां व्रत्तनूनपाश्चतुरस्त्र षकिस्यपि ॥५॥ त्रयोदशोकाभिर
ग्निर्द्वयोरेकादशास्तथा ॥ सुबर्हिरग्निर्द्वादश्यां चतुरे नवमेकता ॥६॥ दुरो देवीः पंचदश्यामेकमेका
दशा अपि ॥७॥ षयक्षो चतुर्दश्यां व्रत्तः पंच षकश्रुतु ॥८॥ दैव्याहोतात्रयोदश्यामेकं चतुरात्कना
न्नातिस्वहक्ता पंचम्यां तु तथैकमष्टभिः पुनः ॥९॥ स्वाहायज्ञं त्रयोदश्यां द्वयं व्रत्तं च सप्तमी ॥ वसं
तेन द्वादश्यां च द्वाभ्यां षष्ठ्य यथाविधिः ॥१०॥ ग्रीष्मेण च त्रयोदश्यां व्रत्तमेकं तु षष्ठकं ॥ त्रयोदशाश्च
वर्षाभिरेवं च षड्ङ्मेव च ॥११॥ शारदेन त्रयोदश्यां तथा चैकं तु षड्कं ॥ हेमंतेन त्रयोदश्यां व्रत्तैकं तु त
थाष्टमी ॥१२॥ त्रयोदशाः शैशिरेण व्रत्तमेकं तथाष्टमः ॥ होतायक्षन्नवविंशतत्र द्वादशाः क्रमात् ॥१३॥

७०
३८

तनूनपात्सदृशश्चत्वारि षड्भ्रुमेकता॥ नराशंसमेकविंशस्त्वतोद्वामष्टमो विःस्टकं॥१४॥ ईळितो विं
शतिस्तद्वौष्टत्तो षड्भिरेकता॥ बर्हिरूर्णम्रदा बोकस्यां द्वाभ्यां ष्टच्छतुरो विःस्टकं॥१५॥ दुरो दिशश्चतु
र्विंशास्त्रयाणां च दृशौवतु॥ सुपेशसा हविंशाद्या तिस्रष्टच्छद्दयोरस्था॥१६॥ दैव्याहोतारा ष्टादृशौ वि
स्तौ द्वौ प्रकीर्तितौ॥ तिस्रो देवीरेकविंशारेकंच्च सप्त सुक्रमात्॥१७॥ सुरेतसं चतुर्विंशोद्दयोर्ष्टच्छच
षड्कं॥ वनस्पतिं सवितारं सप्तदृश्येकमेकं॥१८॥ पंच चत्वारिंशीग्निं स्वाहा चत्वारिंचाष्टमो विस्ट
कं॥ चतुर्विंशाश्विचौ भागौ द्वादशास्त्त विसर्जनाः॥१९॥ चत्वारिंशाश्विनौ सरसप्तमो विंशए क
कं॥ अष्टपंचाशदश्विनोश्छागश्चाद्द्वाविंशयोः॥२०॥ आष्टाचत्वारिंशद्वनस्पतिमभिहिंससप्तस्त॥
चतुर्दश विसर्गास्त्तभान्तमेकमिहोच्यते॥२१॥ नवममग्निंस्विष्टछ त्रिणि सप्त विसर्जनाः॥ देवं
बर्हिः सप्तदश्यां त्रीणि पंच एव च॥२३॥ देवीर्द्वारश्चतुर्दश्यां ष्टच्छेकं चतुर्दश्यां त्रयोरस्तथा॥ चतु
र्दशीं देव्युषासौ चतुर्थं चैकमेककं॥२४॥ जोष्ट्रीसरश्चतुर्दश्यां त्रयोणां त्रीणि चैककं॥ सप्तदशौ
चोर्जाहुती षष्ठं चैकचतस्त्र कं॥२५॥ बोक्नींदेवादेवानां त्रिष्टुब्छच्छ द्वयार्विस्टकं॥ देवी॥

४१

स्ति स्वः पंचदश्यां वेष्टमैकं तु पंचभिः ॥२५॥ दिवं द्वे दोष्टा दशास्तु रच्च त्रयं तु षष्टते ॥ देवो देवैरे कवि
शं च बारि दशभिः पुनः ॥२६॥ नवदशो देवं बर्हिः स्वयो व्यच्च चलस्य कः ॥ चतुश्चत्वारिंशो देवो
अग्निस्विष्टकृद्द्वादशी ॥२७॥ चतुर्दशा विंशीस्तनोत्तमे के ब्रशास्यते ॥ त्रयोविंशा यमिमघच
तुरौ द्वौ तु शुष्क के ॥२८॥ सूपस्था पंचविंशाश्चाच त्वारि सप्त च त्रयः ॥ चतुश्चत्वारिंशा त्वा मष
ड्दशा विंशे सेनाः ॥२९॥ इति श्रीशंकरा० पदरत्नमाला नामा त्रयोविंशतिमोध्यायः ॥२३
॥श्री॥ ॥ॐ॥ ॥ तेजोसि शुक्रदशभिरेकं व्य चतुरस्तथा ॥ अष्टादशो मा मग्न भ्राने कं
चैकं तृतीयकं ॥१॥ पंचदशो भिधा श्रसि चतुर्थं तु चतुर्थकं ॥ प्रजापते ष्टाविंशास्त पंच पं
चैकमि[illegible]ते ॥२॥ एकादशीयो श्रवं तं विसर्गी चैव मस्तथा ॥ श्रग्नये स्वाहा सोमाय पक्षाश्च द्वा
दशाभवत् ॥३॥ हिंकाराय तथाष्टौ च चत्वारि वेष्टनाः क्रमात् ॥ विविष्टायो प विष्टौ समाप्य
ते ॥४॥ श्रष्टौ तया कूजते तु व्लसमं तु प्रकीर्तितं ॥ यते धावते ष्टमस्तु व्यत्रयं तु द्वादश तं ॥५॥ ज
वाय बलायाष्टम्यां चत्वारि च व्यत्तस्तथा ॥ द्वादश्यां मीक्षमाणाय द्वयोर्वत्तस्तथा पुनः ॥६॥

२५ ४१

हिरण्यपाणिनकमंव्रश्चैवंतुतथैककं॥देवस्यचततोष्टौचद्वयंचद्वित्तयंभवेत्॥७॥अष्टभ्यंसुष्टु
तिंचैवत्रृचश्चद्वयमिष्यते॥रा॥तिंसप्ततिमष्टेचत्रयाणांचवृत्तंपुनः॥८॥देवस्यसवितुश्चषष्ठमोद्वं
यंतुतथैककं॥अग्निंस्तोमेननवभिरेवंच द्वयमेवच॥९॥सहव्यवाद्दशाभिस्तद्वाभ्यांषड्भिस्त
थापुनः॥दशमंतत्वाघृतस्तोत्रयश्चैवकूमथैककं॥१०॥ए कादशाग्निंदूतोतुएकमेवपुनः
छत्॥अजीजनोहिदशाभिस्त्रयाणांत्रिभिरेवच॥११॥द्वाविंशतिर्भुविभूमीशातिस्रभ्यो
दशमस्तथा॥देवाश्राशासप्तदृश्यांत्रिषुव्रचैवषट्सुच॥१२॥कायकस्मैनवभिश्चचत्वारिश्चै
कमेवच॥अरिस्यैमह्येचषड्भिस्तव्रत्तंचचैकमत्रतु॥१३॥नवपृष्ठेप्रपथ्यायचतुरावृत्त ए
वच॥त्रयोदशांतुआब्रह्मन्त्रिषुपंचसुचैकतः॥१४॥दोग्ध्रीःधेनःसप्तदश्यांद्वाभ्यामष्टवमु
च्यते॥निकामेनिकैकादश्यांत्रयाणांसप्तमःपुनः॥१५॥प्राणायापानसप्तम्यांद्वयोर्वृत्तस्तथै
वच॥प्राच्यैदिशेतुसर्वस्यपद्मदशाभवंतिहि॥१६॥अद्भ्योवाम्यौद्वादशींचद्वौवृत्तोनवभिःपुनः॥

वातायाधूमायाश्चाहूत्राःपंचमं द्वयमेव च॥१७॥अग्नये सोमैकादश्योरन्त्तमेकं द्वयोर्विस्तृत्का॥न
क्षत्रेभ्यो नवम्यां तु द्वयोः सप्त च विःस्रता॥१८॥नव चंद्राय सूर्याय त्रयोदश्यैव सप्तमः॥षट्
मूलेभ्यः शाखाभ्यश्चैकं वृक्षाड्विसर्जने॥१९॥पृथिव्या अंतरिक्षाय द्वादश्यां त्रिषु सप्तमी॥सं
वत्सरेश्चाभ्यां पंचवष्ट च षष्ठीमिते॥२०॥भूषाय संसप्तम्यां चैवष्टनं चैकमेव तु॥मधवे माधवा
यति त्रयोदश्यैकमेकं॥२१॥वाजाय प्रचतुर्दश्यां षट् त्राश्चैकं विःस्तृतं॥आयुर्यज्ञेन विंशत्याच
त्वार्यैकादशास्तथा॥२२॥एकस्मै द्वाभ्यां सप्तमस्त्रयोदशस्तु चैककं॥ ॥इति श्रीशंकराचार्य॰पदका
रिकारत्नमाला नाम चतुर्विंशतिमोध्यायः॥२४॥ ॥२४॥हरिः ॐ॥षड्विंशतिः प्रजापतये त्रयः पं
च सु चैकता॥॥यः प्राणतो द्वादशं च चतुरो नव विःस्रता॥१॥चंद्रमास्त्तेन वदशाव्द द्वयोश्च विस्त
रः॥त्रयः॥युंजंति ब्रध्नं नव भिरेकं विर्जनीयकं॥२॥युंजे त्यस्य नवम्यां तु चतुरो वेष्टनाः क्रमा
त्॥यद्दातो अपःषोडश्यां विस्तृत्यं चैकनांतकं॥३॥वैसवस्वाजं तु नवा एकं तिस्त्र स्तु विःस्थताः॥
भूर्भवःस्वः पंचदशमेकं चत्वारि च द्वयोः॥४॥सप्तदशीकस्विदेका चतुर्थस्तु त्रयो विस्तृकं॥॥

सूर्यएकाकि द्वादश्यां द्वाभ्यां व्यक्षं च मः परं ॥५॥ सप्तदशाः कास्विद्वासी वेष्टने कृतथा द्वयोः ॥ चौरासी
तित्रयोदश्यां एकं षष्ठेति विः स्वता ॥६॥ वायुश्चापंचदशाभिरे कंच सप्तमो विसर्गकृ ॥ एवस्यरा
थ्यः षोडश्यां षष्ठश्च सप्तमो विसर्गकृ ॥७॥ सारोतोरस्य्येकादश्यां षष्ठश्च सप्तमो विंसर्गकृ ॥ स्वयं वा
जित्रयोदश्यां व्यदेकं पञ्चनांतमेकृता ॥८॥ नवाङ्ग एत्रयो विंशा चतुर्थं पंचमेकृता ॥ अग्निः पश्व
द्वौ विंशाख्यां विसर्गांदशाश्चैव कृतानन ॥१०॥ अंबेअंबिके द्वादश्यां द्वाभ्यां व्यञ्चं द्वयोः पुनः ॥ गणाः नो
त्याएकादश्यां वेष्टनैः पंचभिः पृथक् ॥१२॥ ब्राह्मणा नि द्वाविंशाः पंच व्यञ्चैव षड्कं ॥ एकाद
श्युं स कृष्या अव द्वाभ्यां त्रिष्यस्तु चैकृता ॥१३॥ यकासकौरा कुति कात्रयोदश्येकविः स्वतं ॥
चंपेदशीं यकोसकौ द्वयोर्व्यञ्चस्तु पंचमः ॥१४॥ माता चतेसप्तदश्यां विसर्गे कृतु सश्यते ॥ मा
ता चतेसप्तदश्यां व्यञ्जमेकं त्रये कृता ॥१३॥ उध्वीमेनां चतुर्दश्यां द्वौ व्यंदौ च नांतिकौ ॥ चतुर्दशो
ध्वरमेनं तु च्छ्वाद्वयं द्विनांतकं ॥१८॥ यदस्या अहं द्वादश्यां चतुरस्तु चतुस्त्रकः ॥ यद्देवा साद्वा
दशास्तु द्वयोश्च त्रयाएवचा ॥१५॥ यद्दरिणश्चतुर्दश्यां व्यदेकं चैव कमवचा ॥ षोडश्यां यद्दरिण

स्तु विसर्गास्त्रयईरिताः॥१६॥द्वादधिकाः कास्त्रयोदश्यां वेष्टकं पंचभिस्तथा॥गायत्री त्रिष्टुब्द्वाद
श्यां द्वितीये चैवमेव च॥१७॥द्विपदायाश्चतुर्दश्यां षड्च्चैकादशो विस्तृकः॥एकादशा महाना
म्न्यो त्रीणि चैव नवं भवेत्॥१८॥त्रयोदशास्तु नार्यस्तु विसर्गाः पंचमस्ततः॥द्वादश्यास्तु रज
ताहरा एकं वृच्चा ष्टमस्ततः॥१९॥कस्वाच्छ्यति सप्तदशा एकं वृत्तं तु पंचभिः॥अत्तवस्तु
द्वादश्यां वृद्धे कं त्रयईरिताः॥२०॥अर्द्धमासास्तु द्वादश्यां वृद्धयोश्च चतस्रकः॥देव्याश्च ध्वे
चतुर्दश्यां वृत्तं त्वेकं तु पंचमं॥२१॥द्यौस्तु पृथिवी पंचदशामेकं श्यस्तु चतुष्टकं॥शान्ते परे पंच
दशीं त्रयाणां पंचभिस्तु वै॥२२॥किंस्वित्सूर्य पंचदशीं द्वयोश्च त्रीणि चैव तु॥चतुर्दशां ब्र
ह्म सूर्य दौ वृत्तौ पंचमैकता॥२३॥पृच्छामि त्वा नवदशा द्वौ वृत्तौ द्वितीयं विःस्तृकः॥विराट्य
पि तेषु त्रिषु वृच्चैवैकं च द्वयं ततः॥२४॥रुषं तो विराति स्तु द्वयोश्चतुर एकता॥पंचस्वं त्तो न
वदशी पंच व्यस्रं च विःस्तृताः॥२५॥का ई मरे बाह्र्शीं च द्वितीयं च द्वयोस्तथा॥अजारे ति·

चक्षास्त्रयोस्त्रयाणां व्द्वद्वयं विःस्रकाः॥२६॥ कयस्य विंश्चा ष्टादशास्त्रिषु पंच सु विःस्रजाः॥ षक्कस्यतु न
वदशास्त्रीणि सप्त विःस्रताः॥२७॥ कोअ्रस्य सप्त दशाश्च व्द्वयोश्चैव तु सप्तमं॥ वेदाहमस्य बोक्क
स्मा त्रीणि चैते त्तयं यथा॥२८॥ अष्टादशाः ष्टषामित्या व्दत्तमेकं तु पंचमः॥ नवदशो यं वेदिस्तु
व्द्योर्मैकं दशास्त्रषु॥२९॥ त्रयोदशाः सुभूः स्वयमत्र त्रीणि च सप्तमः॥ होतायक्षस्त्र जादशाश्चैवं
व्द्वत्त द्वितीयकं॥३०॥५४॥ इति श्रीशांकरा॥ पदकारिकारत्नमालानाम॥ पंचविंशति मोध्यायः
॥२५॥ ॐ म्॥ त्रयोदशाश्च वस्त्रपर त्रीणि चैव तु सप्तकं॥ दशाश्विना अधोराव्दत्तमेकं च सप्तमभि॥१॥
ताष्टौ लोमशैव॥ विंशाष पूर्जे व त्रयोदशा॥ शितिरंध्रः पंचदश्यां व्द्यांष्टौ दशास्तथा॥२॥ शु
द्धवाल स्मा सो दश्यां पंचमि नवमी विःस्रवः॥ दशा फल लोहितो णश्चि त्वाष्टु सप्त सं मः॥३॥
धेनुः ग्रीवः शिति दशाव्दत्स ष्टम एक स्तथा॥ द्वादशाः शिल्पा वैश्वदेचतुर्थस्तु तथा ष्टमः॥ धे
नु ग्रीवाश्चैकादश्यां चतुर्थं नवमं पुनः॥ बोकस्युन्नत ऋषभः पंचमस्तु चतुर्दशा॥४॥ एकाद

७५

शेताशेषुद्गमाद्दौव्यत्तौ द्वादशास्तथा ॥ त्रयोदशाः शुक्लग्रीवास्त्रिभ्यस्तुदशाविः स्मृताः ॥६॥ शुक्ला
यौमाश्च दशमे विसर्गादशमः पुनः ॥ धूम्राश्च संचतुर्दश्यां विसर्गाद्दौ पंचनान्तकाः ॥७॥ दश
म्यां च यो गायत्रीस सप्तमः पंच सुत्रुमात्त ॥ दशम्यां षष्ठवाहश्च तिस्त्रश्चैव तु पंचमे ॥८॥ शुक्लग्री
वाः षोडशीं च चतुर्थं वाकशीविसर्गः ॥ उक्ताः संचरा दशा च व्यर्द्धकं शाविसृताः ॥९॥ चतुर्दशा
मयेनीकूदशा पंचसु पंचमिः ॥ अष्टमश्चोक्ताः संचराः पंचम्यश्चाष्टमस्तथा ॥१०॥ धूम्राब
भ्रूः पंच दशा षड्तोनवमिस्तथा ॥ उक्ताः संचराष्टमस्तु वेकमेकं तु चाष्टमे ॥११॥ चतुर्दशा
वसत्ताय एकं द्वौ पंचनांतकं ॥ समुद्राय द्वादशी च द्वयोश्चैकं तु पंचमः ॥१२॥ सोमाय हं सोद्वा
दश्यां द्वाभ्यामेकं चतुर्थीकं ॥ द्वादशाम्नये कूटरून्नद्वौ चैकं तु पंचमं ॥१३॥ सोमाय ल बाच
तुर्दश्यामत्रत्रीश्चतुरस्तथा ॥ अन्हे पाराश्चतुर्दशा द्वयोः झ्यस्त्रयस्तथा ॥१४॥ भूम्या आरवू
न्द्वादशास्तद्वयोर्द्वयं तु पंचमे ॥ वसुभ्य ऋत्रयोदश्यामेकं षष्ठेत्त पंचनान्ता ॥१५॥ द्वादशे

४२

राणायपरो विसर्गे कं चतुष्कनान्मा प्रजापतये कादन्त्या मे कनद्वौ त्रिभिस्ततः ॥१६॥ चा
तुर्विंशः प्रजापते षट्त्ये चाष्ट विसर्गाः ॥ मयुः प्राडोष्टाद्दन्त्याश्च च साये कादन्त्यास्ततः ॥१७॥ सो
माय कुनव दन्ता चत्वार्ये कादन्त्यस्तथा । सौरीबलाकाविंशत्यास्याच्चतुष्कन्नव भिस्ततः ॥१८॥
सुपर्णः पार्जाविंशतिश्चतुस्त्रयोदन्तास्तथा ॥ पुरुषमृगो ष्टादन्त्या त्रयाणां दन्त्या विःसृताः ॥१९॥
तण्यन्हो अष्टादन्त्याश्च द्वितीपंचाष्टासुक्रमात् ॥ अन्यवापोष्टादन्त्यान्तुत्रयाणां चैव सप्तमं ॥२०॥
वर्षाह्वेर्नवदन्त्याश्च द्वाभ्यांद्वादन्त्या विःसृताः ॥ श्वित्र आदित्याष्टादन्त्या वृदेकं दन्त्या चैकता ॥२१॥
एकादन्त्याः खड्गोवैश्च एकं च द्वादन्त्या विःसृक् ॥ छ ॥ इति श्रीनृत्यकर० पदकारिकारत्नमा
लानाम षड्विंशतिमो ध्यायः ॥२६॥ हरिः ॐ म् ॥ शादन्त(?) त्रिविंशतिस्यास्त(?)द्व पंच सु चै
कता ॥ विंशत्या दिसाश्मश्रुभिश्च व्रारिष दृथैकता ॥१॥ वातप्राणेनैक विंशोर्द्धतौ न
चैक विःसृतं ॥ कर्णाभ्यां च नवदन्ता पंचमः पंच चैकता ॥२॥ मशकान्केत्रयोदन्त्यां ।

त्रयस्त्री त्रिभिरिष्यते ॥ जवंजचा चतुर्दश्यां त्रिपुवेष्टसुचैकतं ॥३॥ षड्विंशत्यग्नेः पक्षतिर्द्वा
भ्यां मष्टचविः स्मृताः ॥ द्वात्रिंशोदिं द्राग्न्योः पक्षत्रिषु चैव दश स्वपि ॥४॥ मरुतां स्कं चतुर्विं
शाष्ट्रचतुर्थे त्रयस्ततः ॥ पूषणं वनि द्वाविंशाषट्पंचचपंचच ॥५॥ इन्द्रस्य क्रोको द्वादश्यां
ष्टकं देवैतथैवकं ॥ नसंपुदर्ये द्वाविंशा चत्वारि षट्पंचमः ॥६॥ विधृतिन्नाभ्यां षड्विंशात्र
यो ष्टचषड्विः स्मृताः ॥ यस्येमे हि माष्टादशा चतुर्थकं चतुर्थकः ॥७॥ यस्त्रा मद्राष्टादशं च
चतुर्थं पंचमं विः स्मृताः ॥ अग्नोभद्रा नवदशा चत्वार्यैकादशैकतं ॥८॥ देवानां भद्रेकाविंशा
वेष्टनौ द्वौ तु षट्चा ॥ नवदशा स्तापूर्वया द्वितयं द्वयमेकतं ॥९॥ तन्नो वातश्चैकविंशास्त्रिषु
चाष्ट विसर्जनौ ॥ तमीशानं नवदेशो ष्टत्तमेकं च पंचमः ॥१०॥ स्वस्ति न इन्द्रो षोकन्यां त्र
णि ष्टच्चदशा विः स्मृताः ॥ पृषदश्वा षोडशांतु पंच ष्ट द्वंशा चैतं ॥११॥ भद्रं क[illegible]पौ सप्तद
श्यां ष्टत्रयं न विभिस्ततः ॥ शतमिन्वेकविंशा स्या एकं ष्टच्चाष्टमः पुनः ॥१२॥ अदिति

धौं नवदशो एकं च द्वादशो विःस्तवः ॥ मानो मित्रो ष्टादशाद्द्वयं दशातु एकः ॥ १३ ॥ आयन्निर्णि
जा सप्तदशास्त्रयो व्यष्टभिरेव च ॥ अष्टादशौ षष्ठाग स्तु द्वितयं षु ह्रु चैव हि ॥ १४ ॥ यद्ध विष्य
मष्टादशास्त्रयश्चाष्टभिरेकता ॥ होताध्वर्युः पंचदशो षष्ठश्च षड्भिरेव तु ॥ १५ ॥ यूपव्रस्का
श्चाष्टादशाः षण्णां व्यञ्चतुरस्तवः ॥ उपप्रागोद्विंशतिस्तु तिसृणां तु चतुष्टयं ॥ १६ ॥ यद्वादि
नस्त्रयो विंशो व्यष्टयं व्यत्रितयं भवेत् ॥ द्वाविंशतिर्दशश्च स्यादेकं त्रिषु च विःस्तवाः ॥ १७ ॥ यदूवध्यं
सप्तदशास्त्रिषु चत्वारि विःस्तवाः ॥ यन्ते गात्रा स्वेकविंशाः अति स्वस्तु द्वौ तु विःस्तवौ ॥ १८ ॥ ये वाजि
नमेकविंशः पंचभिः षड्भिरेव च ॥ यन्नीक्षणं तु षोडशं तु तिस्रस्तु पंचभिः पुनः ॥ १९ ॥ मात्वा
ग्निर्ध्वनैर्विंशतितिस्रभिश्चतुरो विस्तवः ॥ निक्रमणं विंशतिस्तु तिसृणां चैकमेव च ॥
॥ २० ॥ पंचदशायदश्चाय व्यत्तास्त्रिश्चैक विःस्तवं ॥ अष्टाविंशतिमानुके पंचभ्यो नव विः
स्तवाः ॥ २१ ॥ इति श्रीशंकराचार्यपद्का टीकारत्नमालानाम सप्तविंशतिमोऽध्या
यः ॥ २७ ॥ ॐ म ॥ विंशत्यग्निश्चाष्टथिवी चतुर्थश्चाष्टमः पुनः ॥ सकामो स्तुत्र योद

श्यां त्रीणि द्वयं तु चैकतः ॥३॥ ब्रह्मराजन्येकविंशो विसर्गाश्चतुरस्तथा ॥ बृहस्पतेः पंचविंश
चतस्त्रय एव तु ॥२॥ इंद्रो मन्विंशतिस्तु षट्कं तु चतुरेकतः ॥ ऋतावानं पंचदश्यां एकं तु त्रय
ईरिताः ॥ वैश्वानरः षट् हवाष्टौ विसर्गकं ततो भवेत् ॥४॥ अग्निरुक्थ्यं नतिस्त्रस्तु विसर्गं चैक
मेव च ॥५॥ वैश्वानरः सप्तदशो द्वे द्वयोश्च चतुर्थकः ॥ मरुत्वांइंद्रोष्टादशा द्वयो[illegible]
स्त्वतु ॥६॥ एकादशा महांइंद्रो द्वे द्वेकं तु त्रयं द्वयोः ॥ अग्निर्हविस्तथा द्वे च त्रयोर्द्वे स
ङ्गिरत्र तु ॥७॥ अनुवीरैस्तु षोडश्यां तिस्रभिः सप्तभिस्तथा ॥ आग्नेगोत्रा विंशतिस्त
चतुरः सप्त चैकतः ॥८॥ इति श्रीशंकराचार्यविरचितं पद्धकारिकारत्नमाले नामाष्ट
विंशतिमोध्यायः ॥२८॥ ॥ हरिः ॐ ॥ मासमारभ्याग्नेष्टादशास्तु द्वे द्वेकं सप्त विःस्तुताः ॥
संचध्यस्व पंच विंश एकं द्वे द्वौ च विःस्तुताः ॥१॥ त्वामग्ने वृष्णा षोडशाश्चतुर्थं चतुरेकतः ॥
ऐवाग्ने ध्येक विंश पंच द्वे त्रितयैकतः ॥२॥ क्षत्रेणाग्ने सप्तदश्यां पंच द्वे च विस्त्रकं त्रयः ॥
अति निहो नवदशो द्वौ द्वे चत्वारि विःस्तुताः ॥३॥ नवदशो नाध्वर्यो जा पंच द्वे नव चैकतः ॥

४४

बृहस्पतेसाष्टादशोद्वौ वृचद्वौतु विःस्तौ ॥४॥ अमुत्रभूयाषोळश्यांद्वौ वृचत्रिभिरित्यपि ॥ ऊर्ध्वाअस्यचैकादश्यां
त्रयाणां वृचतुर्थकं ॥५॥ अच्छायमेतिद्वादश्यामेकं वृचत्रयोविस्तृकं ॥ सप्यक्षदत्रयोदश्यां वृद्वयं सप्तविःस्तजाः ॥६॥
द्वारोदेवीश्चैकादशांदेकं पंचचविःस्तृताः ॥ ते अस्ययोषद्वादश्यां चत्वारिवर्ग [illegible] कः ॥७॥ द्वादशांदेव्याहोताराव
तमेकं त्रयोविस्तृकं ॥ तिस्रोदेवीरेकादशाविसर्गास्तु त्रयस्तथा ॥८॥ तन्नस्तुरीत्रयोदश्यां द्वौ वृत्तौ च द्वयोर्विस्तृकं ॥
वनस्पतेनवदशौ विसर्गास्तु द्वयोरथा ॥९॥ अग्नेस्वाहा एकादश्यां वृत्तमेकं त्रयस्तथा ॥ पीवो अ
न्नासप्तदशास्तथा चैनव एकता ॥१०॥ रायनुयं विंशतिस्तु चत्वारि वृत्रयोविःस्तृकं ॥ वायुर
ग्रेगादशाभिस्त्रयोवृसं च मेकता ॥११॥ प्रयाभिर्यासि विंशत्यां वृत्रयश्चतुर्थकः ॥ वायोयेते च
दशामद्वां वृत्तंत्रय एकवेष्टः ॥१२॥ एकयाचविंशतिस्तु पंच वृत्त्रय ईताः ॥ नियुत्वा चायो द्वादश्यां
एकं वृद्वितयैकता ॥१३॥ वायोशुक्रोत्रयोदश्यां द्वयोर्वृद्वत्रयोर्विस्तृकं ॥ आनोनियु [illegible] ष्टादश
त्रयोवृषट्कमेकता ॥१४॥ तववायोनवम्यांतु द्वौ वृत्तौ द्वौ च विःस्तौ ॥ येनद्यौनवदशांस्तुद्वयं

षड्रूस्तथैवच ॥१५॥ यंरुद्रसीत्रयोदश्यां पंचवर्गच द्वयं ततः ॥ आपोहिषोक्करीं तु सप्तविस्तरएक
नान ॥१६॥ द्वायश्चिद्दापश्चैक विंशस्तथा चैकं नवा विस्तरकं ॥ अभिद्यातु त्रयोदश्यां वर्गद्वयं चैव षष्ठ
कं ॥१७॥ नत्वावासप्तदश्याधर्वत्रयंसप्तसुद्वयं ॥ त्वामिद्धिहिपंचदश्यांवर्गद्वेकंत्रयएववतु ॥१८॥
सत्वन्नश्चिन्नवदशावर्गत्रयपंचसुरुमात ॥ कयानश्चित्रैकादश्यांवर्गश्चैकंतुत्रयोविःस्तरकं ॥१९॥
कस्त्वासत्यश्चैकादश्यां विसर्गाश्चतपस्तथा ॥ अभीषुणानवम्यांतुएकंविसर्गमुच्यते ॥२०॥
यज्ञायज्ञा चतुर्दश्यां चतुरोवर्गएकता ॥ उर्जोनपातषष्ठ्यांद्वाभ्यांचत्वारि विःस्तरताः ॥२१॥
संवत्सरोसिषष्ठ्यांत्रयश्चैकादशास्तथा ॥ प्रेत्यापञ्चयेपंचदशात्रयोवर्गश्चैक विःस्तरो ॥२२॥
॥छ॥ इति श्रीशांक० पदकारिकारत्नमालानामनेवविंशतिमोध्यायः ॥छ॥२९॥छ॥ ॐ मरु ॥
समिधेंद्रंचतुर्दश्यांद्वौवर्गौचतुर एकता ॥ तनूनपातेकादश्यांषड्रूक्तंचवस्वेतेकः ॥१॥ इळा
भिरिंद्रदशापंचतुरः सद्भुविःस्तरताः ॥ बर्हिषींद्रद्वादशींचचत्वारि पंचविस्तराः ॥२॥ सप्त

[OrderDescription]
,CREATED=02.06.20 17:21
,TRANSFERRED=2020/06/02 at 17:30:40
,PAGES=92
,TYPE=STD
,NAME=S0003067
,Book Name=M-2975-SADACHAR SAMAGAT
,ORDER_TEXT=
,[PAGELIST]
,FILE1=00000001.TIF
,FILE2=00000002.TIF
,FILE3=00000003.TIF
,FILE4=00000004.TIF
,FILE5=00000005.TIF

FILE6=00000006.TIF
,FILE7=00000007.TIF
,FILE8=00000008.TIF
,FILE9=00000009.TIF
,FILE10=00000010.TIF
,FILE11=00000011.TIF
,FILE12=00000012.TIF
,FILE13=00000013.TIF
,FILE14=00000014.TIF
,FILE15=00000015.TIF
,FILE16=00000016.TIF
,FILE17=00000017.TIF
,FILE18=00000018.TIF
,FILE19=00000019.TIF

FILE20=00000020.TIF
,FILE21=00000021.TIF
,FILE22=00000022.TIF
,FILE23=00000023.TIF
,FILE24=00000024.TIF
,FILE25=00000025.TIF
,FILE26=00000026.TIF
,FILE27=00000027.TIF
,FILE28=00000028.TIF
,FILE29=00000029.TIF
,FILE30=00000030.TIF
,FILE31=00000031.TIF
,FILE32=00000032.TIF
,FILE33=00000033.TIF

FILE34=00000034.TIF
,FILE35=00000035.TIF
,FILE36=00000036.TIF
,FILE37=00000037.TIF
,FILE38=00000038.TIF
,FILE39=00000039.TIF
,FILE40=00000040.TIF
,FILE41=00000041.TIF
,FILE42=00000042.TIF
,FILE43=00000043.TIF
,FILE44=00000044.TIF
,FILE45=00000045.TIF
,FILE46=00000046.TIF
,FILE47=00000047.TIF

FILE48=00000048.TIF
,FILE49=00000049.TIF
,FILE50=00000050.TIF
,FILE51=00000051.TIF
,FILE52=00000052.TIF
,FILE53=00000053.TIF
,FILE54=00000054.TIF
,FILE55=00000055.TIF
,FILE56=00000056.TIF
,FILE57=00000057.TIF
,FILE58=00000058.TIF
,FILE59=00000059.TIF
,FILE60=00000060.TIF
,FILE61=00000061.TIF

FILE62=00000062.TIF
,FILE63=00000063.TIF
,FILE64=00000064.TIF
,FILE65=00000065.TIF
,FILE66=00000066.TIF
,FILE67=00000067.TIF
,FILE68=00000068.TIF
,FILE69=00000069.TIF
,FILE70=00000070.TIF
,FILE71=00000071.TIF
,FILE72=00000072.TIF
,FILE73=00000073.TIF
,FILE74=00000074.TIF
,FILE75=00000075.TIF

FILE76=00000076.TIF
,FILE77=00000077.TIF
,FILE78=00000078.TIF
,FILE79=00000079.TIF
,FILE80=00000080.TIF
,FILE81=00000081.TIF
,FILE82=00000082.TIF
,FILE83=00000083.TIF
,FILE84=00000084.TIF
,FILE85=00000085.TIF
,FILE86=00000086.TIF
,FILE87=00000087.TIF
,FILE88=00000088.TIF
,FILE89=00000089.TIF

FILE90=00000090.TIF
,FILE91=00000091.TIF
,FILE92=00000092.TIF
,